

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

هویت اجتماعی

(کتاب درسی علوم اجتماعی)

رشته‌های ریاضی و فیزیک - علوم تجربی - فنی و حرفه‌ای - کاردانش

پایه دوازدهم

دوره دوم متوسطه

در این جزوه متن کتاب درسی عیناً آمده است و پاسخ سؤالات امتحان نهایی از سال ۹۷ تا دی ماه ۱۴۰۱ در آن مشخص شده است. برای مرور سریع در شب امتحان با این جزوه می‌توانید یک بار متن کتاب درسی را بخوانید و همزمان متوجه شوید که طراح از کدام قسمت کتاب، سؤال طرح کرده است.

فهرست

- ۳ ..... درس اول: کنش‌های ما
- ۴ ..... درس دوم: پدیده‌های اجتماعی
- ۶ ..... درس سوم: جامعه و فرهنگ (جهان اجتماعی)
- ۸ ..... درس چهارم: ارزیابی فرهنگ‌ها
- ۱۰ ..... درس پنجم: هویت
- ۱۲ ..... درس ششم: بازتولید هویت اجتماعی
- ۱۵ ..... درس هفتم: تحولات هویتی جامعه
- ۱۷ ..... درس هشتم: بعد فرهنگی هویت ایران
- ۱۹ ..... درس نهم: بعد سیاسی هویت ایران
- ۲۱ ..... درس دهم: ابعاد جمعیتی و اقتصادی هویت ایران

درس اول کنش های ما

کنش ما انسان ها چه ویژگی هایی دارد؟

تمامی مخلوقات در جهان کاری انجام می دهند؛ هر ذره که هست، اگر غباری است در پرده مملکت به کاری است. ماه به دور زمین می چرخد، ابرها در آسمان حرکت می کنند، آب در جویبار روان است، درخت برگ و بار می دهد، قلب می تپد، خون در رگ های آدمی جریان دارد، کشاورز به کشت و زرع می پردازد و دانش آموز مطالب درسی را در ذهن مرور می کند. به نظر شما، فعالیت های انسان چه تفاوتی با فعالیت های مخلوقات دیگر دارد؟

ما پیاده روی می کنیم، شادی می کنیم، مسواک می زنیم، درس می خوانیم، ورزش می کنیم، نقاشی می کشیم، نماز می خوانیم و فعالیت های دیگری انجام می دهیم. در زبان فارسی برای فعالیت های انسان، اسم های گوناگونی مانند کار، عمل، فعل، رفتار، کردار و کنش وجود دارد و برای انجام دهنده این فعالیت ها نیز اسمی مختلفی مانند کارگر، کارمند، کارگر، کارفرما و عامل به کار می رود.

در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می دهد، «کنش» و به انجام دهنده آن «کنشگر» می گویند.

کنش ویژگی هایی دارد که آن را از فعالیت سایر مخلوقات متمایز می کند. به نظر شما، این ویژگی ها کدامند؟

کلاس

کنش ما چه آثار و پیامدهایی دارد؟

مدتی از شروع کلاس سپری شده است. همه به درس توجه دارند. ناگهان دانش آموزی درمی زند و اجازه ورود می خواهد. کنش او چه تغییری در کلاس ایجاد می کند؟ درباره آثار و پیامدهای کنش او گفت و گو کنید. آیا می توانید این پیامدها را دسته بندی کنید؟ به نظر شما، شناخت آثار و پیامدهای کنش انسان چه اهمیتی دارد؟

هر کنشی آثار و پیامدهایی دارد. آیا پیامدهای کنش نیز همانند خود کنش، آگاهانه و ارادی اند؟

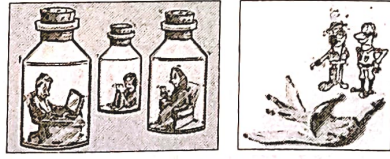
برخی از پیامدهای کنش به اراده انسان ها، یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر، وابسته اند. به همین سبب به آنها «پیامدهای ارادی» می گویند. این دسته از پیامدها خودشان کنش هستند و باید کنشگری آنها را انجام دهد.

دانشجویی کتاب درسی خود را مطالعه می کند و در پی آن، اولاً به سوالات امتحانی پاسخ می دهد؛ ثانیاً استاد، متناسب با تلاش این دانشجو به او نمره می دهد. پاسخ دادن به سوالات امتحانی و نمره دادن استاد، پیامدهای ارادی کنش مطالعه کردن است که اولی به اراده خود او و دومی به اراده دیگری وابسته است.

فردی سلام می کند، پاسخ دادن یا پاسخ ندادن او پیامد ارادی کنش او محسوب می شود که به اراده جواب دهنده سلام وابسته است.

اما همه پیامدهای کنش این گونه نیستند؛ یعنی به اراده انسان ها بستگی ندارند. به این پیامدها «پیامدهای غیر ارادی» می گویند. این دسته از پیامدها، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آنها را انجام دهد بلکه نتیجه طبیعی کنش اند.

وقتی شما پنجره ها را باز می کنید، هوای کلاس عوض می شود، فردی که وضو می گیرد، دست و صورتش پاکیزه می شود.

پیامدهای کنش

۱. دی ۱۴۰۰ ۲. شهریور ۱۴۰۰ - دی ۹۷ ۳. خرداد ۱۴۰۱ خارج ۴. دی ۹۷ ۵. دی ۱۴۰۱

کنش ها ممکن است با اشتیاق یا با اکراه یا حتی از روی اضطرار و بنا به ضرورتی انجام شوند

اما در هر حال، ارادی اند. حتی فردی که از خطر می گریزد، با اراده خود این کنش را انجام می دهد؛ او می توانست بماند، با خطر روبه رو شود یا ...

آیا فعالیت هایی مانند ضربان قلب، گردش خون، بسته شدن ناخودآگاه چشم در مواجهه با خطر، کنش محسوب می شوند؟ چرا؟

فردی از میان جمع برمی خیزد و پنجره اتاق را باز می کند. اگر از او بپرسید چرا این کار را کردی، چه می گوید؟

کنش، هدف دار است. پرسشی «چرا چنین کاری کردی؟» را می توان از هر کنشگری پرسید؛ زیرا انسان فعالیت های خود را با قصد و هدف خاصی انجام می دهد، اگر چه ممکن است همیشه به آن هدف نرسد.

آیا انسان های مختلف از انجام کنش هایشان، هدف های یکسانی دارند؟

با توجه به این ویژگی ها، کنش انسان - برخلاف فعالیت سایر مخلوقات - «معنادار» است. انسان ها با توجه به معنای کنش خود، آن را انجام می دهند؛ مثلاً وقتی دانش آموزی در کلاس، دستش را بالا می آورد، این کار را آگاهانه، ارادی و هدف دار انجام می دهد و معنای آن اجازه خواستن از معلم است. معلم نیز در صورتی می تواند به او پاسخ مناسب بدهد که معنای کنش او را بیابد.

انسان ها در انجام کنش به معنای آن توجه دارند.

گفت و گو کنید

- بوق زدن راننده، یک کنش است. درباره معنای مختلف آن با یکدیگر گفت و گو کنید.
- یک رسم رایج در منطقه یا محله زندگی خودتان را بیابید و درباره معنای آن گفت و گو کنید.

۱. خرداد ۱۴۰۱ خارج - شهریور ۱۴۰۰ - دی ۱۴۰۰ خارج ۲. دی ۱۴۰۱ - خرداد ۹۹ ۳. شهریور ۹۹ - شهریور ۹۸ - دی ۹۸ ۴. خرداد ۹۹ ۵. دی ۱۴۰۰ ۶. دی ۱۴۰۱ - دی ۹۹

وقتی برای اولین بار می خواهید از کلاهی پیچیده مانند دوربین عکاسی یا تلفن همراه استفاده کنید، به دفترچه راهنمای آن مراجعه می کنید ولی پس از آن، دیگر سرآبی از دفترچه راهنما نمی گیرید؛ مگر اینکه مشکلی پیش بیاید. چرا؟

کنش، آگاهانه است؛ یعنی کنش وابسته به آگاهی آدمی است و بدون آگاهی انجام نمی شود.

برای مثال، سخن گفتن یک کنش است. اگر ما آگاهی خود را نسبت به کلمات و معنای آنها از دست بدهیم، از گفتار باز می مانیم. از این رو فردی که از واژگان و دستور یک زبان آگاهی ندارد، نمی تواند با آن زبان سخن بگوید.

بخوانیم و بدانیم

تا آگاهی نباشد کنشی صورت نمی گیرد. آیا کنش انسان همیشه براساس آگاهی صحیح صورت می گیرد؟ و آیا افراد در همه موارد به آگاهی موجود در کنش هایشان توجه دارند و از آن با خبرند؟ در حکایت زیر تأمل کنید:

روزی شخص بزرگی که از آشنایان سقراط بود با هیجان نزد او آمد و گفت: سقراط! می دانی درباره یکی از شاگردانت چه شنیده ام؟

- سقراط پاسخ داد: لحظه ای درنگ کن! آیا کاملاً مطمئن آنچه می خواهی به من بگویی حقیقت دارد؟

- نه فقط شنیده ام.

- سقراط گفت: پس واقعاً نمی دانی خبر درست است یا نادرست! آیا آنچه می خواهی در مورد شاگردم به من بگویی خبر خوبی است؟

- نه برعکس!

- پس می خواهی خبر بدهی بگویی که از آن مطمئن نیستی؟ حالا بگو ببینم آنچه می خواهی به من بگویی برای من سودمند است؟

فرد پاسخ داد: نه واقعاً!..

- سقراط از این پرسش و پاسخ ها نتیجه گرفت و گفت: اگر می خواهی چیزی را به من بگویی نه حقیقت دارد، نه خوب است و نه سودمند پس اصلاً چرا آن را به من می گویی!

• حتماً برای شما پیش آمده که در انجام کاری بر سر دوراهی قرار گرفته باشید؛ مثل اینکه پس از برگشتن از دبیرستان، بهتر است ابتدا استراحت کنید و بعد تکالیف درسی خود را انجام دهید یا برعکس. قرار گرفتن بر سر دوراهی، یکی از ویژگی های کنش را نشان می دهد. آن ویژگی کدام است؟ کنش، ارادی است. کنش به اراده انسان وابسته است؛ یعنی تا اراده و خواست انسان نباشد، کنش انجام نمی شود. پس، برای انجام کنش علاوه بر آگاهی، اراده انسان نیز ضروری است؛ زیرا ممکن است فردی از کاری آگاه باشد اما تصمیم به انجام آن نگیرد.

۱. شهریور ۱۴۰۰ ۲. شهریور ۹۸ خارج ۳. خرداد ۹۹ خارج ۴. شهریور ۱۴۰۰ - دی ۱۴۰۰ - شهریور ۹۹

پیامدهای غیرارادی کنش قطعی هستند؛ یعنی حتماً انجام می‌شوند ولی پیامدهای ارادی کنش احتمالی‌اند؛ یعنی ممکن است انجام بشوند یا نشوند. اگر فرد آنها را اراده کند، انجام می‌شوند و اگر آنها را نخواهد و اراده نکند، انجام نمی‌گیرند.

معمولاً انسان‌ها کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آنها انجام می‌دهند و از انجام برخی کنش‌ها، به دلیل پیامدهای نامطلوبشان، خودداری می‌کنند. چه خوب است که شما هم در کنش‌هایتان تأمل کنید و ببینید تا چه اندازه به این امر مهم توجه کرده‌اید.

پیمانیم و بدالیم

فردی با اصرار از رسول اکرم (ص) پندی خواست. پیامبر (ص) به او فرمود: «اگر بگویم به کار می‌بندی؟» آن فرد پاسخ داد: «بله یا رسول‌الله!» پیامبر (ص) سه بار همین سؤال را از او پرسید و از او قول گرفت و توجه او را به مطلبی که می‌خواست بگوید، جلب کرد. سپس به او فرمود: «هرگاه تصمیم به کاری گرفتی، اول در نتیجه و عاقبت آن کار تأمل کن؛ اگر دیدی نتیجه و عاقبتش صحیح است، آن را دنبال کن و اگر دیدی عاقبتش گمراهی و تباهی است، از تصمیم خود صرف نظر کن.»

آب این جوی به سرچشمه نمی‌گردد باز بهتر آن است که غلظت نکنیم از آغاز

هم‌رازی کنش

«آیه «آدمی در گرو عمل خویش است» (مدرثر: ۳۸) را تحلیل کنید. پیامدهای ارادی و غیرارادی هر یک از کنش‌های زیر را مشخص کنید.

کنش	پیامدهای ارادی	
	وابسته به اراده کنشگر	وابسته به اراده دیگری
ورزش کردن	ورزش حرفه‌ای و ورزشکار حرفه‌ای شدن	مورد تحسین و تشویق دیگران قرار گرفتن
سیگار و قلیان کشیدن	ترک آن یا امتداد شدن به آن	مورد نگاهش و بازخواست دیگران قرار گرفتن
رعایت حیا		
کنترل خشم		

۱. ا. ذی ۹۹ - شهریور ۹۸ - دی ۹۸ ۲. خرداد ۱۴۰۵ خراج - دی ۹۸

خلاصه کنید
بسی در این قسمت مفاهیم اساسی را تعریف کنید یا ارتباط آنها را نشان دهید.
...کنش معنا دار است.

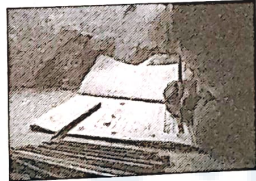
مفاهیم اساسی
اصطلاحات و مفاهیم اساسی درس را در این قسمت بنویسید.
کنش: ...

آنچه از این درس آموختیم

در این قسمت می‌توانید جمله‌هایی را که در قسمت «خلاصه کنید» نوشته‌اید، با هم ترکیب کنید و در قالب یک بند بنویسید.
فرهی کنید می‌خواهید مطالبی را که در این درس یاد گرفته‌اید به زبان و قلم خودتان به دیگران آموزش دهید. نوشته‌هایتان را در کلاس بخوانید؛ با راهنمایی دبیرتان، بهترین آنها را انتخاب کنید و با ذکر نام بنویسند، در کتاب خود بنویسید.

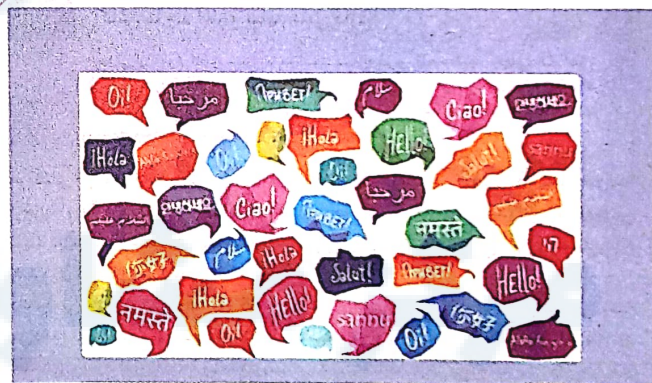
کلاس

کنش‌ها انواعی دارند. برخی از آنها فردی و برخی اجتماعی‌اند. کنش اجتماعی نوعی کنش است که با توجه به دیگران انجام می‌شود. در کنش اجتماعی، اراده و آگاهی کنشگر ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آنهاست.
کنش اجتماعی فقط در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد. وقتی راننده‌ای پشت چراغ قرمز می‌ایستد، مقرراتی را رعایت می‌کند که مورد قبول دیگران است. به همین سبب، کنش او اجتماعی است. رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی در نیمه‌شب و به دور از چشم دیگران و حتی دوربین‌های مخفی نیز یک کنش اجتماعی است.
به نظر شما، کنش‌هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آنها انجام می‌گیرند، کنش اجتماعی‌اند؟ برای مثال، فردی که در کلاس درس حضور دارد ولی بی توجه به اطرافیان در ذهن خود رودخانه‌ای خروشان را تخیل می‌کند، کنشی اجتماعی انجام داده است؟

برخی کنش‌ها در حضور دیگران انجام نمی‌شوند اما اجتماعی‌اند. در مقابل، برخی کنش‌ها با اینکه در حضور دیگران انجام می‌شوند، فردی هستند.

۱. خرداد ۹۹ خراج ۲. شهریور ۹۸ خراج ۳. دی ۱۴۰۵ - دی ۱۴۰۵ خراج - دی ۹۸ ۴. خرداد ۹۹ - دی ۹۸ خراج ۵. خرداد ۱۴۰۵ خراج - دی ۱۴۰۵ ۶. خرداد ۱۴۰۵

دوباره پدیده‌های اجتماعی

کنش اجتماعی چیست؟
ما به دوست خود سلام می‌کنیم یا پاسخ سلام او را می‌دهیم. با ورود معلم به کلاس از جا برمی‌خیزیم. هنگام سوار شدن به اتوبوس، حق تقدم را رعایت می‌کنیم و به همدیگر تعارف می‌کنیم. هنگام گفت‌وگو، به حرکات و سخنان طرف مقابل توجه می‌کنیم یا یکدیگر همکاری یا رقابت می‌کنیم. به دیدار بستگان می‌رویم و جویای احوالشان می‌شویم. به نظر شما ویژگی مشترک این کنش‌ها چیست؟
موقعیتی را در نظر بگیرید که به تنهايي مشغول خوردن غذا هستیم؛ دوستی وارد می‌شود. چه تغییری در کنش ما رخ می‌دهد؟ لباس پوشیدن ما در موقعیت‌های مختلف، متفاوت است؛ ما در پوشیدن لباس، دیگران را در نظر می‌گیریم. با در نظر گرفتن دیگران، کنش فردی ما به یک کنش اجتماعی تبدیل می‌شود. منظور از کنش اجتماعی چیست؟

کنش اجتماعی فرد در پدیده اجتماعی است.

هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای

من در میان جمع ودلم جای دیگر است

روزی ابوعلی سینا در خانه‌اش نشست و یکی از کتاب‌های افلاطون، دانشمند یونان باستان را با لذت می‌خواند. او چند سال به دنبال این کتاب گشته بود تا سرانجام آن را به دست آورده بود و عجله داشت تا هرچه زودتر آن را مطالعه کند. هرچه بیشتر می‌خواند لذت بیشتری می‌برد و کنجکاو او برای خواندن مابقی کتاب بیشتر می‌شد. ناگهان در خاله باز شد و یکی از همسایگان وی قدم در خانه گذاشت و با دیدن ابوعلی سینا پرسید: همسایه عزیز چرا تنها نشسته‌ای؟ ابوعلی سینا که رشته افکارش پاره شده بود آهی کشید و گفت: تنها نبودم، الان تنها شدم!

نمونه بیاورید

برای شناخت عمیق تر کنش اجتماعی، لازم است کمی بیشتر به واژه «دیگران» دقت کنید. دیگران، یعنی کسانی که کنشگران با توجه به آنها دست به کنش می‌زنند، متفاوت اند. در اینجا انواع مختلفی از دیگران ذکر شده است. تلاش کنید در رابطه با هر کدام، یک کنش اجتماعی مثال بزنید.

غریبه / آشنا

دوست / دشمن

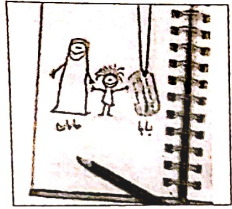
گذشتگان / معاصران / آیندگان

مؤمن / کافر / منافق

با این مثال‌ها، متوجه می‌شوید: کنشی که ناظر به هر کدام از موارد بالا صورت می‌گیرد، آداب و قواعد خاصی می‌خواهد. آیا تاکنون فکر کرده‌اید که این آداب چگونه شکل می‌گیرند، چگونه دوام می‌آورند یا تغییر می‌کنند؟

می‌دانید که کنش‌های ما تنها در ارتباط با دیگران انجام نمی‌شوند. کنش‌های ما در ارتباط با خودمان، خلقت (طبیعت و ماوراء طبیعت) و خداوند متعال نیز صورت می‌گیرند. اگر چه انواع کنش‌ها از یکدیگر اثر می‌پذیرند و بر یکدیگر اثر می‌گذارند و متناسب می‌شوند ولی هویت هیچ کدام از دست نمی‌رود.

(برای آشنایی با آداب برقراری ارتباط با دیگران، می‌توانید به کتاب مفاتیح الحیاة اثر آیت‌الله جوادی آملی مراجعه کنید.)

الطار کنار مزار شهدا، کنش ناظر به دیگران

پدیده‌های اجتماعی کدام‌اند و چگونه شکل می‌گیرند؟

به پدیده‌های اطرافتان توجه کنید. با کمک دبیر خود تعدادی از آنها را روی تخته بنویسید. برخی از پدیده‌هایی که نوشته‌اید، اجتماعی‌اند. آیا می‌توانید آنها را مشخص کنید؟ چرا این پدیده‌ها را اجتماعی می‌دانید؟ به نظر شما، این پدیده‌ها چه ارتباطی با کنش اجتماعی دارند؟

۱. بانک، مسجد، پلیس، مدرسه، خانواده، گروه دوستان، نمادها، هنجارها، ارزش‌ها و پاورهای اجتماعی نمونه‌هایی از پدیده‌های اجتماعی هستند. به کنش اجتماعی و پیامدهای آن

پدیده اجتماعی می‌گویند. کنش اجتماعی خردترین (کوچک‌ترین) پدیده اجتماعی است

و سایر پدیده‌های اجتماعی، آثار و پیامدهای آن هستند.

مثلاً فردی به تنهایی و با صدای دلخواه در اتاق مطالعه می‌کند. حال اگر فرد دیگری وارد اتاق شود، مطالعه او به یک کنش اجتماعی تبدیل می‌شود و پای ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی را به میان می‌آورد. چنین فردی برای رعایت حقوق دیگری (تحقق یک ارزش) باید تا زمانی که او در اتاق حضور دارد، آرام مطالعه کند (پیدایش یک هنجار).

۲. هنجار اجتماعی، شیوه انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است.

مثلاً در هر جامعه‌ای احوالپرسی از دیگران شیوه‌های معینی دارد.

۳. ارزش‌های اجتماعی آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی هستند که مورد توجه و پذیرش اند و افراد یک جامعه، به آنها گرایش و تمایل دارند.

۱. دی ۹۹ خراج - ۲. شهریور ۱۴۰۰ - دی ۱۴۰۰ خراج - خرداد ۹۹ - شهریور ۹۸

۳. دی ۱۴۰۱ - شهریور ۹۹ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۷

۴. خرداد ۱۴۰۱ خراج - شهریور ۱۴۰۰ - دی ۱۴۰۰ - شهریور ۹۸ - دی ۹۸ - خرداد ۱۴۰۱ خراج

کج

۱. پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسان‌هایی که آنها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند و

فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان‌ها ایجاد می‌کنند. این روند تا جایی

ادامه پیدا می‌کند که افراد احساس می‌کنند «پدیده‌های اجتماعی» همانند «پدیده‌های طبیعی»

هستند. در حالی که می‌دانید پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها خلق می‌کنند و نتیجه کنش‌های

افراد هستند. ولی پدیده‌های طبیعی را انسان‌ها خلق نکرده‌اند.

بخوانیم و بدانیم

انسان‌ها پدیده‌های اجتماعی را برای رفع نیازها و تأمین سعادت خود پدید می‌آورند. ولی در مواردی خود این پدیده‌ها اصل قرار می‌گیرند و به جای اینکه در خدمت سعادت بشر باشند، انسان‌ها را به خدمت می‌گیرند؛ مثلاً مراسم عروسی، مقدمه و روش اعلان ازدواج و تشکیل خانواده است. ولی گاهی خود، جای هدف می‌شیند و با شرایط سخت، هزینه‌های سنگین و حاشیه‌های فراوانی که به همراه می‌آورد یکی از عوامل تأخیر ازدواج و موانع تشکیل خانواده می‌گردد. شما در مورد سایر پدیده‌های اجتماعی مانند پول و تکنولوژی تأمل کنید.

مقایسه کنید

کوه پدیده‌ای طبیعی و ساختمان اداری، پدیده‌ای اجتماعی است. با مقایسه آنها تفاوت پدیده‌های طبیعی و اجتماعی را مشخص کنید.

معیار	کوه	ساختمان اداری
نقش انسان در پیدایش آن		
معنادار بودن		
محسوس بودن		

۱. دی ۹۹

۱. اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و هیچ یک از ارزش‌های اجتماعی، مانند عدالت، امنیت، سعادت و آزادی، محقق نمی‌شوند.

۲. ارزش‌ها از جنس هدف و مقصود هستند و هنجارها از جنس وسیله و راه رسیدن به ارزش‌ها هستند.

ارزش (هدف)	هنجار (شیوه و روش)
نظم	وسایلمان را در جای مناسب بگذاریم.
ادب	به دیگران سلام کنیم و سلام دیگران را پاسخ دهیم.
عفت	حجاب داشته باشیم (حفظ حریم).
حجاب (حفظ حریم)	پوشش شرعی.
ثروت	

۳. ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از طریق کنش‌های اجتماعی تحقق می‌یابند و پدیده‌های اجتماعی «جامعه‌پذیری» و «کنترل اجتماعی» را ضروری می‌سازند تا ارزش‌ها و هنجارها را

از طریق تعلیم و تربیت، تشویق و تنبیه به افراد منتقل کنند. افراد نیز با عمل کردن براساس

ارزش‌ها و هنجارها، موجب تداوم و استمرار آنها می‌شوند.

تمامی پدیده‌های اجتماعی خرد (کوچک) و کلان (بزرگ) به همین طریق شکل می‌گیرند.

مقایسه ارزش‌ها و هنجارها از طریق جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی به افراد منتقل می‌شوند.

۴. پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند و چون افراد با آگاهی

آه و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی معنا دارند.

۱- با این پدیده‌ها در درس ۶ بیشتر آشنا می‌شوید.

۲- پدیده‌های اجتماعی را می‌توان براساس اندازه و دامنه از یکدیگر تفکیک کرد. به این ترتیب می‌توان طیفی را در نظر گرفت که در یک سوی آن پدیده‌های اجتماعی خرد مانند کنش اجتماعی و در سوی دیگر آن پدیده‌های کلان مانند جامعه و فرهنگ قرار می‌گیرند.

۱. شهریور ۹۸ - دی ۹۸ - خرداد ۱۴۰۱ خراج - شهریور ۹۹

۲. شهریور ۹۸ - دی ۹۸ - خرداد ۱۴۰۱ خراج - شهریور ۹۹

۳. شهریور ۹۸ - دی ۹۸ - خرداد ۱۴۰۱ خراج - شهریور ۹۹

۴. شهریور ۹۸ - دی ۹۸ - خرداد ۱۴۰۱ خراج - شهریور ۹۹

همه رسانه های ما

جامعه و فرهنگ (جهان اجتماعی) ۱

درس سوم

از جامعه و فرهنگ چه تصویری دارید؟

شما با دو واژه جامعه و فرهنگ آشنا هستید: در گفت و گوها از آنها استفاده می کنید و معمولاً آنها را با هم به کار می برید. به نظر شما بین این دو واژه چه تفاوتی وجود دارد و چه نسبتی باهم دارند؟
وقتی به شهر جدیدی سفر می کنید، افرادی را می بینید که با یکدیگر زندگی می کنند. اگر مدتی در آن شهر بمانید و با آنها زندگی کنید، به تدریج با شیوه زندگی و چگونگی ارتباطات آنها آشنا می شوید. آنچه در نخستین برخورد مشاهده می کنید، جامعه و آنچه به تدریج می آموزید، فرهنگ است.

۱- جامعه و فرهنگ جدا از یکدیگر نیستند. جامعه و فرهنگ را «جهان اجتماعی» می نامند. جامعه را می توان به منزله سخت افزار و فرهنگ را به منزله نرم افزار آن در نظر گرفت.

خلاصه کنید
به کتشی های اجتماعی و پیامدهای آن، پدیده اجتماعی می گویند.

مشاهده اساسی
پدیده اجتماعی

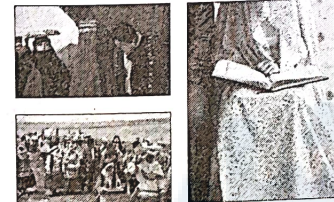
آنچه از این درس آموختیم

جامعه و فرهنگ

جامعه و فرهنگ، شیوه های متفاوتی برای زندگی دارند و دلیل تفاوت آنها این است که فرهنگ آموزشی است و آگاهی و شناخت مشترک نیز می نامند.
در یک جامعه نیز شیوه زندگی مردم در همه مناطق یکسان نیست.
همه ما ایران را کشور خود می دانیم؛ از حق و حقیقت دفاع می کنیم، راست گویی را ارج می نهیم، ظلم و بی عدالتی را بد می شماریم، احترام به بزرگ ترها را لازم می دانیم و انسان های فداکار را تحسین می کنیم اما همه ما در سراسر کشور با گویش و لهجه واحدی سخن نمی گوئیم. مردم هر شهر، خصوصیات اخلاقی و رفتاری ویژه ای دارند و هر صنف دارای ارزش ها، مقررات، دانش ها و مهارت های خاصی است.

آن بخش از فرهنگ که همه مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند، «فرهنگ عمومی» و بخش هایی که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است، «خرده فرهنگ» نامیده می شود.

بخشی از آداب و رسوم ازدواج و عروسی در میان تمامی اعضای جامعه ما مشترک است ولی مردم مناطق مختلف آداب و رسوم مخصوص به خود را نیز دارند.

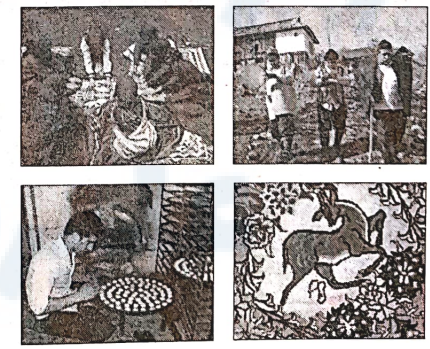
خرده فرهنگ هایی که درون یک فرهنگ عمومی قرار دارند، اغلب با فرهنگ عمومی سازگارند. در مواردی ممکن است عقاید، ارزش ها، هنجارها و مهارت های درون یک خرده فرهنگ، ناسازگار و متخلف با فرهنگ عمومی باشند. در این صورت، این خرده فرهنگ را «ضد فرهنگ» می نامند. خرده فرهنگ گروه هایی که انحراف اجتماعی دارند، مانند بزهکاران، سارقان و... ضد فرهنگ

۱- فرهنگ از طریق وراثت (زن ها) از نسلی به نسل دیگر منتقل نمی شود. هر گاه یک نسل نتواند فرهنگ خود را حفظ کند یا نتواند آن را به نسل بعد منتقل سازد، جهان اجتماعی فرو می ریزد یا به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می شود.

- ۱. دی ۹۸ - ۲۰ خرداد ۱۴۰۱ - خرداد ۹۸
- ۲. خرداد ۹۸ - خرداد ۱۴۰۱ - خرداد ۹۸
- ۳. دی ۱۴۰۱ - خرداد ۱۴۰۱ - خرداد ۹۸
- ۴. خرداد ۱۴۰۱ - خرداد ۱۴۰۱ - خرداد ۹۸
- ۵. دی ۹۸ - شهریور ۹۸

جامعه به گروهی از انسان ها گفته می شود که برای سالیان متمادی با یکدیگر زندگی می کنند.

- ۱ «فرهنگ» شیوه زندگی گروهی از انسان هاست که با یکدیگر زندگی می کنند.
- ۲ خوراکی ها، پوشش ها، گویش ها، آداب و رسوم عروسی و عزاداری، آداب معاشرت، شیوه های گذران اوقات فراغت، شیوه های یاددهی و یادگیری، ارزش ها و باورهای اخلاقی، بگوش به عالم و آدم و... از مصادیق فرهنگ به شمار می آیند.
- ۳ فرهنگ لایه ها و سطوح متفاوتی دارد؛ برخی از این لایه ها سطحی تر و بیرونی هستند مانند نمادها و هنجارها، ارزش ها و عقاید لایه های عمیق تر فرهنگ هستند. لایه های سطحی امکان تغییر بیشتری دارند. لایه های عمیق کمتر در معرض تغییر قرار می گیرند و تأثیرات همه جانبه و فراگیر دارند و در مقایسه با هنجارها و نمادها اهمیت بیشتری دارند. به همین دلیل، تغییرات اساسی در لایه های عمیق فرهنگ آن را به فرهنگ دیگری تبدیل می کند.

آداب و رسوم، بازی های محلی، صنایع دستی و خوراکی ها از مصادیق فرهنگ اند.

جامعه بدون فرهنگ وجود ندارد. فرهنگ نیز بدون جامعه پدید نمی آید. جامعه و فرهنگ را می توان به جسم و جان انسان تشبیه کرد. جامعه مانند جسم و کالبد، و فرهنگ همانند جان و روح است.

- ۱. خرداد ۱۴۰۱ - خرداد ۹۸ - دی ۹۷
- ۲. خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸
- ۳. شهریور ۹۹ - دی ۹۹ - خرداد ۹۸
- ۴. دی ۱۴۰۱ - خرداد ۹۹ - شهریور ۹۹
- ۵. خرداد ۱۴۰۱ - شهریور ۱۴۰۰
- ۶. شهریور ۱۴۰۰
- ۷. دی ۱۴۰۱ - خرداد ۹۹ - دی ۹۹
- ۸. شهریور ۱۴۰۰ - شهریور ۹۸ - خرداد ۹۸
- ۹. دی ۹۸

جامعه و فرهنگ (جهان اجتماعی) چه الزاماتی دارد؟

اموختند که انسان با انسانی و اراده خود به کنش اجتماعی می‌پردازند و با همین کنش‌ها در ساختن جامعه و فرهنگ و نهاد ان مشارکت می‌کنند. اما این بدان معناست که ما همواره می‌توانیم هرطور که بخواهیم جهان اجتماعی (جامعه و فرهنگ) را بسازیم یا تغییر دهیم. با اینکه جامعه و فرهنگ پس از آنکه پدید آمده اند، فراموشی نماند که بر کنش‌های ما تأثیر می‌گذارند؟

یکی از جامعه‌شناسان (اگوست کنت) معتقد است که سهم مردگان در ساختن جامعه بیشتر از سهم زندگان است؛ یعنی سهم پیشینیان ما در ساختن جامعه، بیشتر از ما بوده است. همچنان که سهم ما در ساختن جامعه و فرهنگ آیندگان، بیش از آیندگان است. شما در این باره چه فکر می‌کنید؟

- 1. ما انسان‌ها در جامعه و فرهنگی دیده می‌کشیم که توسط گذشتگان ما پدید آمده است.
- 2. جامعه‌ای که باورها، ارزش‌ها، هنجارها و نمادهای آن شکل گرفته‌اند و به فعالیت‌های اجتماعی ما شکل می‌دهند؛ اما هر یک از ما صرفاً کنشگری منفعل و مجبور نیستیم بلکه می‌توانیم یا در جهت تلاطم، گسترش و پیشرفت این جهان اجتماعی حرکت کنیم یا در مسیر حرکت به سوی جهان اجتماعی جدیدی گام برداریم.

تا زمانی که هر جامعه و فرهنگی از طریق مشارکت اجتماعی افراد پدیدار می‌شود، باقی است. اگر جامعه و فرهنگ موجود تغییر کند و در پی آن الزام‌ها و پیامدهایش برداشته شود، جامعه و فرهنگ جدیدی شکل می‌گیرد که الزام‌ها و پیامدهای دیگری به دنبال می‌آورد. الزام‌ها و پیامدهای هر جامعه و فرهنگی به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها ظاهر می‌شوند. این فرصت‌ها و محدودیت‌ها، کنش‌های ما را امکان‌پذیر می‌سازند و از این طریق زندگی ما را متأثر می‌سازند. فرصت‌ها و محدودیت‌ها به یکدیگر وابسته‌اند و هیچ کلام بدون دیگری متحقق نمی‌شوند. به عبارت دقیق‌تر، فرصت‌ها و محدودیت‌ها دو روی یک سکه‌اند.

۱. دی ۱۴۰۱   ۲. خرداد ۹۹ خلیج   ۳. خرداد ۱۳۹۹

1. خرده فرهنگ‌های سازگار با فرهنگ عمومی را خرده فرهنگ موافق می‌گویند. مثل خرده فرهنگ‌های مربوط به اصناف مختلف درون یک جامعه.

خرده فرهنگ اقوام و اصناف مختلف اغلب خرده فرهنگ موافق و خرده فرهنگ اوباش و گمباز. صد فرهنگ است.

گفت‌وگو کنید

- وقتی وارد جامعه‌ای می‌شوید چگونه به مسلمان بودن یا مسلمان نبودن آنها پی می‌برید؟ از ویژگی‌های فرهنگ اسلامی چند مورد را نام ببرید.
- با دوستان خود در باره ویژگی‌های فرهنگ عمومی ایرانی - اسلامی و خرده فرهنگ‌های رایج درون این فرهنگ عمومی گفت‌وگو کنید.

ببینیم و بدانیم

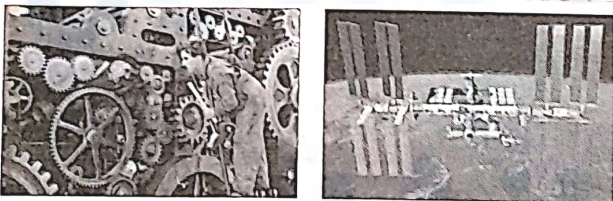
مجموعه مستند «برای مهمانی» آیین‌های ماه مبارک رمضان در مناطق مختلف ایران را معرفی می‌کند. با مشاهده هر قسمت از این مجموعه، با خرده فرهنگ‌های رایج در ماه رمضان در یکی از شهرها یا روستاهای ایران آشنا می‌شوید.

۱. شهریور ۹۸

• فرهنگ معنوی، هستی را فراتر از طبیعت می‌بیند و زندگی این جهان را در سایه حیات برتر، مقدس و متعالی می‌گرداند. انسان در این فرهنگ از محدوده مرزهای این جهان عبور کرده، چهره‌ای آسمانی و ملکوتی پیدا می‌کند. فرهنگ معنوی دو نوع توحیدی و اساطیری دارد. فرهنگ اسلام و انبیا الهی که تفسیری توحیدی و الهی از انسان ارائه می‌دهند. فرهنگ توحیدی است، اما فرهنگ اساطیری، به خداوند گاران و قدرت‌های فوق طبیعی قائل است و محصول انحراف بشر از فرهنگ توحیدی است.

فرهنگ جدید غرب، فرهنگی دنیوی است. در این فرهنگ آدمیان در جهت برخورداری از زندگی دنیوی و تسلط بر این عالم گام برمی‌دارند و دارای اهداف دنیوی هستند و برای رسیدن به این اهداف از علوم تجربی استفاده می‌کنند.

۱. استگاه فضای بین‌المللی، فضای برای کار، پژوهش و زندگی فضاپروان در مدار نزدیک زمین است. گسترش فناوری از فرصت‌های فرهنگ غرب است. ۲. فیلم سینمایی «عصر جدید»، تأمیدی مردم از وضعیت اقتصادی در دوره رکود بزرگ و همچنین گرفتار شدن آنها در روزمرگی‌های دنیای مدرن را به تصویر می‌کشد.

گفت‌وگو کنید

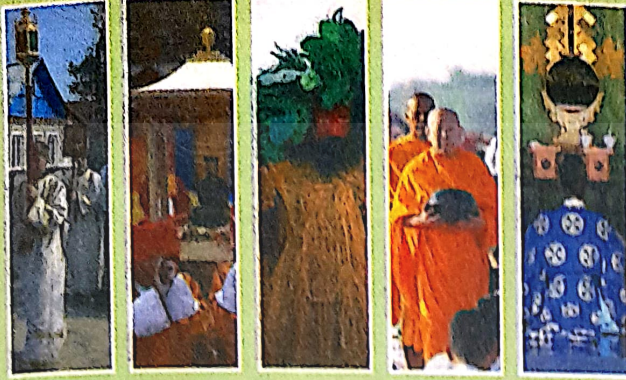
با راهنمایی دبیر خود، درباره دو فرهنگ متفاوت و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی که برای بشریت به همراه داشته‌اند، گفت‌وگو کنید.

۱. فرهنگ دنیوی غرب را جهان متجدد با جهان مدرن نیز می‌نامند و منظور از آن، غرب پس از رنسانس یعنی غرب چهارصد سال اخیر می‌باشد.

بخوانیم و بدانیم

فرهنگ‌ها به دو نوع دنیوی و معنوی تقسیم می‌شوند. به فرهنگ دنیوی «فرهنگ سکولار» نیز می‌گویند و منظور از آن، فرهنگی است که عقاید و ارزش‌های آن، مربوط به همین جهان است. در این فرهنگ، جهان دیگر انکار می‌شود یا در محدوده منافعی که برای خواسته‌های این جهانی بشر دارد، پذیرفته می‌شود. فرهنگ دنیوی همه نظریات و استعداد‌های انسان را در خدمت دنیا به کار می‌گیرد و نظریات و خواسته‌های معنوی انسان‌ها را به فراموشی می‌سپارد.

۱. دی ۱۴۰۰   ۲. دی ۹۹

درس چهارم ارزیابی فرهنگ‌ها

منظور از فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی چیست؟

مردمی که در یک جامعه زندگی می‌کنند، اهداف، آرمان‌ها و ارزش‌های مشترکی دارند. اهدافی مانند رفح نیازهای اولیه، آزادی، عدالت، امنیت، عزت و بشرفیت، دفاع از مظلومان و...
ولتی مردم مطابق آرمان‌ها عمل کنند. آرمان‌ها به واقعیت تبدیل می‌شوند. ولی آیا مردم همواره مطابق آرمان‌های جامعه خود عمل می‌کنند؟

انسان‌ها اغلب خدمت به هموعان، رعایت مقررات، احترام به پدر و مادر، راستگویی و امانت‌داری را خوب و پسندیده می‌دانند و خیانت، دروغ‌گویی، ظلم، رشوه و دزدی را ناپسند و ناروا می‌شمارند. به نظر شما، آیا مردم همواره مطابق آنچه خوب می‌دانند، عمل می‌کنند یا گاهی برخی رفتارهایشان برخلاف ارزش‌ها و هنجارهایی است که از آنها طرف‌داری می‌کنند؟
۱. ارزش‌هایی که مردم یک جامعه از آن جانب‌داری می‌کنند و رعایت آن را لازم می‌دانند اما در عمل ممکن است آن را نادیده بگیرند، «فرهنگ آرمانی» نامیده می‌شود. آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل می‌کنند، «فرهنگ واقعی» نام دارد.
۲. مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی بر اساس عمل مردم تغییر می‌کند. هر اندازه مردم مطابق آرمان‌ها و ارزش‌ها عمل کنند، به همان اندازه، آرمان‌ها وارد فرهنگ واقعی می‌شوند اما اگر مردم به آرمان‌ها و ارزش‌هایی که رعایت آنها در فرهنگ آرمانی لازم دانسته می‌شود عمل نکنند، فرهنگ واقعی از فرهنگ آرمانی فاصله می‌گیرد.

شعبه پیروز همدانی (نقشه همدان) محل شهادت شهید رسول خیری لاریان شهید مقاومت ۲۵ روزا خرمشهر) و همسرش حاجی ابراهیم در پیوسته هراکون سال ۹۲ مسجده جامع خرمشهر

برنامه ریزان فرهنگی در هر جامعه تلاش می‌کنند که از طریق تعلیم و تربیت، زمینه تحقق هر چه بیشتر فرهنگ آرمانی و ورود آن به قلمرو فرهنگ واقعی را فراهم کنند.

فرهنگ واقعی
فرهنگ آرمانی

۱- آرمان‌ها و قلمرو آرمانی همان نظام معیار فرهنگ است که بسیاری کم و بیش به آن عمل می‌کنند و برخی هم آن را مراعات نمی‌کنند.

- ۱. دی ۱۴۰۱ - خرداد ۱۴۰۱ - شهریور ۹۸ خراج
- ۲. خرداد ۱۴۰۱ - دی ۱۴۰۰ - شهریور ۹۸ خراج - خرداد ۹۸ - دی ۹۷
- ۳. دی ۱۴۰۰ - خرداد ۱۴۰۰ - دی ۹۹ - دی ۹۸ خراج
- ۴. خرداد ۱۴۰۰ خراج
- ۵. شهریور ۹۹ - خرداد ۹۸ خراج

بخوانیم و بدانیم

از درس اول به یاد دارید که سخن گفتن یک کنش است ولی برخی سخنانشان را جزء اعمالشان به حساب نمی‌آورند. از این رو به پیامدهای آن توجه نمی‌کنند و به جای آنکه متعهد شوند، تنها وعده می‌دهند.

این افراد ممکن است از آرمان‌ها و ارزش‌ها سخن بگویند ولی در عمل به آنها پایبند نباشند قرآن کریم به این افراد این‌گونه خطاب می‌کند: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، چرا سخنی می‌گویید که به آن عمل نمی‌کنید؟ نزد خدا بسی ناپسند است سخنی بگویید که به آن عمل نمی‌کنید. خداوند کسانی را دوست می‌دارد که در صفی واحد، همانند سدی مستحکم، در راه او قیام می‌کنند» (ص: ۳ و ۴).

نمونه بیاورید

در جدول زیر، سه نمونه از آرمان‌های جامعه خود را بنویسید که کمابیش بیرون از فرهنگ واقعی یا درون آن قرار گرفته‌اند.

آرمان‌ها	
بیرون از فرهنگ واقعی	درون فرهنگ واقعی
ساده‌زیستی	احترام به پدر و مادر
ناپسند بودن اسراف و تذبذب	استکبارستیزی

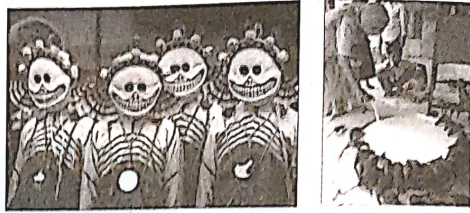
منظور از فرهنگ حق و فرهنگ باطل چیست؟

واقعیت‌های هر جامعه را می‌توان بر اساس آرمان‌های آن ارزیابی کرد: اگر مردمی مطابق آرمان‌های خود عمل کنند، فاصله میان فرهنگ واقعی و آرمانی جامعه خود را کاهش می‌دهند. ولی آیا همه آرمان‌ها و ارزش‌ها درست‌اند تا واقعیت را بر اساس آنها ارزیابی کنیم؟ آیا راهی برای ارزیابی آرمان‌ها و ارزش‌ها وجود دارد؟ آیا آرمان‌ها و ارزش‌ها همواره حق‌اند؟ یا ممکن است برخی از آنها باطل باشند؟

عقایدی که مردم درباره انسان و جهان دارند، ارزش‌هایی که محترم می‌شمارند، هنجارها و سنت‌هایی که با توجه به آنها عمل می‌کنند، سبک‌ها و شیوه‌هایی که برای زندگی انتخاب می‌کنند و تکنیک‌ها و مهارت‌هایی که به کار می‌گیرند، گاهی درست و گاهی نادرست‌اند.

بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد، «فرهنگ حق» و بخش هایی که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و بر اساس خرافات شکل گرفته باشد، «فرهنگ باطل» است.

تقدیس حیوانات در معابد هندوستان // راهبان بودایی تبتی در مراسم اخراج ارواح شیطانی از معبد هرسال ههزمیان با جشن سال نو برگزار می شود.

عقیده به توحید، وفای به عهد، عدالت، تحمل دیگران و مدارا با کسانی که از شناخت حقیقت محروم مانده اند، حمایت از مستضعفان و مظلومان، دفاع از حقوق انسان ها و مهربانی با یکدیگر از جمله عقاید و ارزش های حق اند. شرک، ظلم، بی عدالتی، تجاوز به حقوق دیگران و دنیاپرستی از جمله عقاید و ارزش های باطل اند. آیا می توانید نمونه های دیگری از عقاید و ارزش های حق و باطل را بیان کنید؟

۱. خرداد ۱۴۰۱ - خرداد ۱۴۰۱ خراج - دی ۱۴۰۱ - دی ۱۴۰۱ - شهریور ۹۹ - دی ۹۹ خراج

۲. شهریور ۹۹ - دی ۹۹ خراج - شهریور ۹۸ - دی ۹۷ خراج - دی ۱۴۰۰ - شهریور ۹۸

حق یا باطل بودن هر بخش از فرهنگ، با علم متناسب با همان بخش شناخته می شود. علوم تجربی توان دآوری درباره فنون و روش های اجرایی را دارند؛ مثلاً درست یا نادرست بودن شیوه مداوای بیماران را با روش های تجربی می توان شناخت. حق یا باطل بودن عقاید و ارزش ها را نمی توان با روش ها و علوم تجربی شناخت. عقل و وحی دو ابزار مهم شناخت عقاید و ارزش ها هستند و علمی که از این دو ابزار بهره می گیرند، می توانند درباره حق یا باطل بودن فرهنگ های مختلف دآوری کنند.

در جهان علمی موجودات و پدیده های مختلفی وجود دارد که هر کدام با روش های مناسب خود شناخته می شوند. انسان امور محسوس مانند پدیده های طبیعی را از راه مشاهده و حس می شناسد. اما امور غیر محسوس مانند عقل و ایمان آنها را به کمک حواس شناسایی کرده از این روش علمی، لذا با روشی و لوازمی فلسفی را به کمک عقل و از راه استدلال علمی می شناسیم. انسان علاوه بر شناخت حسی تجربی، از شناخت عقلی و شناخت شهودی نیز بهره می برد. شناخت شهودی از راه مشاهده حسی و استدلال عقلی به دست نمی آید، مثلاً ما بدون مشاهده و استدلال به هم نشانی درون خود با محبت و لطف نسبت به دیگران بهره می برد. شناخت شهودی انواع و اقسامی دارد و وحی نوع خاصی از شناخت شهودی است که خداوند برای هدایت آدمیان به پاسداری از آنها اعطا کرده است. وحی الهی انسان را به استفاده از عقل فرا می خواند و به حسن تیز به عنوان یکی از ابزار های شناخت توجه می کند.

در لایه اول بنسبت میلادی عدالت در جهان غرب پیدا شدند که روش حسی و تجربی را تنها روش کسب علم دانستند و گفتند همه علوم باید از یک روش یعنی روش تجربی استفاده کنند. آنها با این ادعا به تدریج به این برداشت دامن زدند که فقط «علم تجربی» علم است. آنان سایر علوم مانند فلسفه اخلاق و علوم دینی را غیر علمی دانستند و علوم انسانی و اجتماعی را فقط در صورتی که از روش تجربی استفاده کنند علمی تلقی کردند. این رویکرد از نیمه دوم قرن نوزدهم با چالش های متعددی مواجه شد و کم کم در محافل علمی از رونق افتاد. یکی از چالش ها علم ریاضی بود، علم که فراتر از مشاهده و تجربه است و اگر تجربه ما برخلاف اصول اولیه آن باشد، ما تجربه خودمان را نادرست می دانیم. نه آنچه علم ریاضی می گوید مثلاً هزار نفر با تراز، رویای داخلی مثلثی را اندازه بگیرند و مجموع زوایا را ۱۷۹ درجه اعلام کنند، نظر همه آنها را خطا می دانیم.

مقایسه فواید علوم انسانی و اجتماعی و علوم طبیعی. Table with 2 columns: فواید علوم انسانی و اجتماعی, فواید علوم طبیعی.

۱. دی ۱۴۰۱ - دی ۱۴۰۰ خراج - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ خراج

کاخ

برخی حق یا باطل بودن پدیده ها را به خواست و عمل افراد در موقعیت ها، زمان ها و مکان های مختلف وابسته می دانند. آیا به راستی حق و باطل بودن پدیده ها به تمایلات افراد وابسته است؟ آیا در زمان ها و مکان های مختلف جابه جا و دچار تغییر می شوند؟ می دانیم فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی هر جامعه ای تغییر می کند (مثلاً استقلال سیاسی در ایران پیش از انقلاب اسلامی یک آرمان بود که با انقلاب اسلامی به یک واقعیت تبدیل شد) و همچنین از یک جامعه به جامعه ای دیگر متفاوت است. آیا حق و باطل نیز این گونه هستند؟ حق یا باطل بودن عقاید، ارزش ها، بنحواها و کنش ها، بر اساس آگاهی یا جهل، و توجه یا بی توجهی مردم جوامع مختلف نسبت به آنها تعیین نمی شود. نژاد پرستی و برتر دانستن یک قوم یا گروه خاص، پول پرستی و شرک از عقاید و ارزش های باطل اند و باطل بودن آنها با نوع مواجهه جوامع مختلف، دگرگون نمی شود.

مرکز گری سائگر و جشن استقلال الجزایر در طول ۱۳۲ سال استقلال فرانسه برای دستیابی به استقلال. حدود یک میلیون فرانسویان به مدد به دلیل به سرزمین یک میلیون شهید شهادت دارد. // جوانان سیاه پوست به طور متوسط بیش از هفتاد سال سنند پوست فرامی گیرند. // خود توسط پلیس در خیابان های لندن متوقف و مورد پرس و جو قرار می گیرند.

دیوار حائل نونی در کرانه باختری و نقاشی هایی که توسط فلسطینیان بر روی آن کشیده شده است. اسرائیل ساخت این دیوار را از سال ۲۰۰۲ آغاز کرده است.

بخواتیم و بدانیم. غربی ها در مراسم تشییع جنازه نزدیکانشان اشک نمی ریزند؛ اندوه خود را پنهان می کنند و اگر گریه شان بگیرد، دور از چشم دیگران گریه می کنند اما مراسم را باشکوه برگزار می کنند. مرده را در تابوتی گران بها می گذارند. لباس های رسمی به او می پوشانند و دفتش می کنند. برعکس، ایرانی ها در مراسم سوگواری بسیار گریه می کنند و ابداً حزن و اندوه خود را پنهان نمی کنند و مرده را بدون لباس های فاخر به خاک می سپارند. غربی ها خیلی سرد و بی احساس اند یا ایرانی ها بیش از حد ضعیف و احساساتی هستند؟ گاهی ما سایر فرهنگ ها را در مقایسه با فرهنگ خودمان ارزیابی می کنیم. جامعه شناسان این کار را اشتباه می دانند. به نظر آنها هر رسم و سنتی درون فرهنگ خود، معنا و کارکردی دارد؛ بنابراین، درست و علمی نیست که ما فرهنگ دیگران را با توجه به فرهنگ خودمان نقد و ارزیابی کنیم. نظر جامعه شناسان تا اینجا صحیح است. اینکه ما بگوییم غربی ها سرد و بی احساس اند چون در مراسم سوگواری گریه نمی کنند یا آنها بگویند که ایرانی ها ضعیف و احساساتی اند چون بسیار برای مردگان خود می گریزند، هیچ کدام قضاوت های صحیحی نیستند. اما باید توجه داشته باشیم که این بدان معنا نیست که امکان مقایسه و ارزیابی فرهنگ ها و دآوری علمی و عقلانی درباره آنها وجود ندارد. ما می توانیم فرهنگ خودمان و فرهنگ های دیگر را بر اساس فرهنگ حق ارزیابی کنیم و میزان نزدیکی هر فرهنگی به فرهنگ حق یا دوری از آن را مشخص نماییم. برای مثال، اگر پر خوری در فرهنگی پذیرفته و متداول است، ما به عنوان یک فرد بیرونی می توانیم ضرر های آن را گوشزد کنیم. اگر ضرب و شتم داماد و عروس در مراسم عروسی از رسوم رایج در جامعه ای باشد، ما می توانیم درباره نادرست بودن آن اظهار نظر نماییم. اگر جامعه ای عدالت را از یاد برده و به بی عدالتی عادت کرده باشد، می توانیم ناپسند بودن این سبک زندگی را در باییم، نقد کنیم و خطرات آن را متذکر شویم.... فرهنگ حق معیار ارزیابی همه فرهنگ ها است.

سیاه کردن عروس و داماد پیش از عروسی در روستاهای اسکاتلند اجرا می شود. در این رسم بستگان و دوستان، همزیاری را که با آنها پیمان عروس و داماد را کتف کرد به طرفشان پرتاب می کنند. // در جشن هاوونین، حیاط برخی خانه ها و مکان های عمومی با پنجره ها و اشیای ترسناک مانند جادوگر، اسکلت، روح یا سنگ قبر تزئین می شود.

توحید، آزادی انسان‌ها از همه بندها و موانعی که بر سر راه سعادت آنها وجود دارد، عدالت و ایجاد شرایط مناسب برای رشد و تعالی همه انسان‌ها، از عقاید و ارزش‌های حق‌اند و درستی آنها با موافقت یا مخالفت آدمیان تغییر نمی‌کند.

جوامع مختلف با ایمان به حق، حقیقت را به فرهنگ آرمانی خود وارد می‌کنند و با عمل کردن بر اساس این عقاید و ارزش‌ها، آنها را به فرهنگ واقعی‌شان وارد می‌نمایند. اگر جوامع مختلف به حق ایمان نیاورند و مطابق با آن عمل نکنند به سوی باطل گام برمی‌دارند. بنابراین، حقایق ثابت‌اند ولی از جهت وارد شدن به فرهنگ آرمانی و واقعی، تغییر پذیرند؛ یعنی برای جوامع امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد. همان‌گونه که امکان خروج از باطل و روی آوردن به حق نیز وجود دارد. جوامع می‌توانند بر مدار حق یا باطل بچرخند اما حق و باطل بر مدار گزینش آنها تغییر نمی‌کنند.

نمونه بیاورید

سه نمونه از آرمان‌های حق را که در اغلب یا همه فرهنگ‌ها حضور دارند، نام ببرید. به نظر شما به چه دلیل این آرمان‌ها در اکثر فرهنگ‌ها حضور دارند؟

آرمان حق
وفای به عهد راست‌گویی

آیا می‌توانید برخی پدیده‌های باطلی را که در فلان و آرمانی و واقعی بعضی فرهنگ‌ها وجود دارد، شناسایی کنید؟

تکثر (مال‌اندوزی) قبیله‌گرایی

۲ دی ۱۴۰۰ خارج

۱ شهریور ۱۴۰۰ - ۹۹ دی ۹۹

کتاب

افراد در موقعیت‌های گوناگون با پرسش «کیستی؟» مواجه می‌شوند یا از خودشان می‌پرسند به راستی «من کیستم؟». آنها در پاسخ به این پرسش خودشان را معرفی می‌کنند و ممکن است در معرفی خود به ویژگی‌هایی از این قبیل اشاره کنند: نوجوان، متولد هشتم آبان ۸۳ مؤمن، گندمگون، ورزشکار، وقت‌شناس، صبور، راستگو، ایرانی و...

آنچه در پاسخ به پرسش کیستی گفته می‌شود و با آن هر شخص از افراد دیگر متمایز می‌گردد، «هویت» فرد را تشکیل می‌دهد.

آیا هویت‌مان را خودمان می‌سازیم؟ ما در شکل‌گیری بعضی ویژگی‌های هویتی مانند مکان یا زمان تولد یا دختر و پسر بودن نقشی نداریم (انتسای)؛ اما بسیاری از ویژگی‌های هویتی مانند صفات اخلاقی و روانی را خودمان شکل می‌دهیم یا در شکل‌گیری آنها نقش و سهم زیادی داریم (اکتسای). بعضی ویژگی‌ها هستند که در دست آوردنشان نقشی نداریم اما با تلاش می‌توانیم آنها را تغییر دهیم؛ مانند موقعیت اجتماعی که در زمان تولد از طریق خانواده به ما داده می‌شود و ما در طول زندگی، می‌توانیم آن را تغییر دهیم.

آیا هویت‌مان تغییر می‌کند؟ برخی از ویژگی‌های هویتی تغییر می‌کنند؛ مانند جایگاه فرد در جامعه که تابع دانایی، توانایی و دارایی اوست، ولی برخی ویژگی‌ها تغییر نمی‌کنند؛ مانند زمان و مکان تولد.

هر فردی در طول زندگی خود، تغییرات هویتی بسیاری را پشت سر می‌گذارد؛ مثلاً از نوزادی، کودکی، نوجوانی و جوانی یا از بی‌سوادی، کم‌سوادی، دانشمندی و فرهیختگی می‌گذرد؛ ولی خود می‌داند همان شخصی است که همه آن تغییرات را سپری کرده است.

آیا هویت ما صرفاً اجتماعی است؟ فرد بدون ارتباط با دیگران یا عضویت در گروه‌های اجتماعی نمی‌تواند برخی ویژگی‌ها را داشته باشد؛ مثلاً مافقط با عضویت در جامعه ایران، ایرانی محسوب می‌شویم؛ درحالی‌که زرنگی یا تنبلی و صبوری یا زودرنجی ویژگی‌های فردی ما هستند.

بخوانیم و بدانیم

گفته‌اند یوسف را دو چیز بود بر کمال؛ یکی حسن خلقت (جمال و زیبایی) و دیگری حسن سیرت (علم و معرفت). و خداوند تقدیر چنان کرد که جمال وی سبب بلاگشت و علم وی سبب نجات، تا عالمیان بدانند که علم نیکو به از صورت نیکو. (کشف‌الاسرار و عده‌الابرار، رشیدالدین میبیدی)

۲ دی ۹۹

۱ شهریور ۹۹ - ۹۹ دی ۹۹

درس پنجم هویت

در مورد هویت چه می‌دانید؟

نقل است که ملائیرالدین می‌خواست به شهر غربی سفر کند. همسر ملا پیش از سفر، آویزی بر گردنش آویخت که نامش بر آن نوشته شده بود تا مبادا هویتش را فراموش کند. ملا پس از ورود به آن شهر، شب نخست در یک کاروانسرا ببتوته کرد. خواب که بود، شوخی. آویز را از گردنش درآورد و به گردن خود آویخت. صبح روز بعد، ملا پس از دیدن آویز در گردن آن شوخ فریاد زد: «چنین می‌نماید که تو من هستی. ولی اگر تو من هستی، پس من کیستم؟»

شاید این سردرگمی ملا مسخره به نظر آید ولی بر مهم‌ترین مسئله بشری اشاره می‌کند که همان هویت است! (فرهنگ و هویت، چارلز لندولم)

۱ دی ۱۴۰۱

هویت فردی

هویت اجتماعی

نمونه بیاورید

در جدول زیر چهار ویژگی هویتی خود را بنویسید و اکتسابی یا انتسابی بودن، فردی یا اجتماعی بودن و ثابت یا متغیر بودن آنها را تعیین کنید.

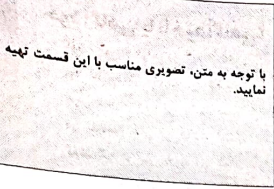
ویژگی های من	اکتسابی	انتسابی	فردی	اجتماعی	ثابت	متغیر
راستگو	✓		✓			✓
...						
...						
...						

هویت فردی و اجتماعی چه نسبتی با هم دارند؟

هویت دارای دو بعد فردی و اجتماعی است. هویت فردی نیز شامل دو بعد جسمانی و نفسانی است، بنابراین، هویت انسان سه بعد دارد:
 - بعد جسمانی (بدن)
 - بعد نفسانی (نفس و ویژگی های اخلاقی و روانی)
 - بعد اجتماعی (نقش ها و عضویت فرد در جامعه).
 آیا می توانید برای هر کدام از این ابعاد، نمونه بیاورید؟ آیا میان این سه بعد ارتباطی وجود دارد؟

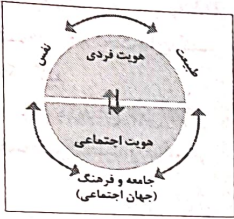

■ زهرا نعمتی، دارنده مدال طلا در مسابقات جهانی پارالمپیک و نخستین زن ورزشکار ایرانی که موفق شد در کنار ورزشکاران غیر معلول، جوایز رقابت در المپیک را نیز کسب کند.

با توجه به متن، تصویری مناسب با این قسمت تهیه نمایید.

1. سه بعد هویت ما از یکدیگر جدا نیستند بلکه با هم تعامل یا ارتباط متقابل و دو سویه دارند و بر یکدیگر اثر می گذارند؛ بدن ما مجرای ارتباط ما با طبیعت و بخشی از آن محسوب می شود.
2. نقش و عضویت اجتماعی ما نیز مجرای ارتباط ما با جامعه و بخشی از آن به حساب می آید. آیا می توانید بگویید هر کدام از مثال های زیر نشانگر کدام یک از این رابطه ها است؟
3. ترشح بیش از اندازه غده تیروئید موجب عصبانی شدن انسان ها می شود.
4. برخی بیماری های جسمانی به کمک قوای روانی درمان می شوند.
5. یک انسان با تقوا، جهانی را تغییر می دهد. (امام خمینی ره)
6. جوان مؤمن امیدوار پرتلاش پرنانگیزه دانش دوست، موفق خواهد شد.
7. شرافت و وقار و سلحشوری از ویژگی های صحرائشینان است.
8. جهان اجتماعی مانع شکوفایی برخی اخلاقیات می شود.

تا اینجا با ابعاد مختلف هویت و تعامل آنها با یکدیگر آشنا شدید. ولی پرسش این است که هویت فردی و اجتماعی ما چگونه با یکدیگر سازگار می شوند؟ آیا هر نوع هویت اجتماعی با هر نوع هویت فردی سازگار است؟

1. در هر کاری که اراده آدمی برای انجام آن قوی باشد، بدن دچار ضعف و ناتوانی نمی شود. (امام صادق علیه السلام)
2. این خلدون در کتاب «مقدمه»، در بیان تفاوت میان شهرنشینان و بادیه نشینان، چنین صفاتی را برای صحرائشینان برشمرده است.

۱. دی ۹۹ خارج ۲. خرداد ۱۴۰۱ ۳. دی ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ ۴. شهریور ۱۴۰۰ ۵. خرداد ۱۴۰۰ - شهریور ۹۹ - دی ۹۹ ۶. شهریور ۱۴۰۰

کتاب

■ برگزاری مسابقات بین المللی زیبایی و نمایشگاه های تند از توجه و تمرکز فرهنگ غرب بر بُعد جسمانی هویت حکایت می کند.

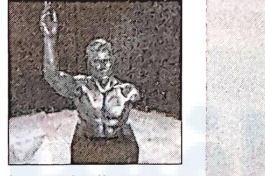
■ مسابقات سالانه «مسترالامپیا» یکی از مهم ترین مسابقات نمایشی است که با فیکور گرفتن روی استیج (صحنه نمایش) انجام می پذیرد. از پایان قرن ۱۹ جریان فیکوری با رویکردی اساطیری شکل گرفت که زیبایی، تناسب و پرورش بافتگی و بدن عاملی برای ستایش و تمجید قلمداد می شد.

مقایسه کنید

به کمک دبیر خود، اخلاق ورزشکاران فرهنگ اسلام (اخلاق پهلوانی) را با اخلاق ورزشکاران فرهنگ متجدد (اخلاق قهرمانی) مقایسه کنید.

■ بهن کردن سجاده بر روی تشک کشتی و به جا آوردن نماز شکر پس از قهرمانی از جمله مراسم آیینی کشتی قهرمانی است.

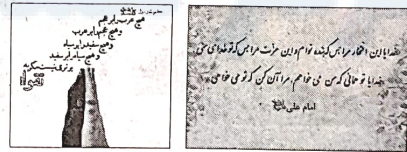
■ تندیس نیم تنه غلامرضا تختی در موزه «اسامه» آمریکا که در آن تختی با یک دست نشان داده شده تا یادآور مبارزه جوانمردانه او باشد. وقتی تختی متوجه شد پای مدوید اسپید دیده، هرگز به سمت پای مصدوم حریف نرفت.

ببینیم و بدانیم

مجموعه مستند «بر سکوی افتخار» روایت زندگی شهدای ورزشکار است. برای آشنایی بیشتر با اخلاق پهلوانی، قسمتی از این مجموعه با عنوان «پهلوان کوچولو» را که در آن شهید سعید طوقانی معرفی شده، ببینید.

هویت هر جامعه ای، براساس عقاید، آرمان ها و ارزش های آن جامعه شکل می گیرد و قواعد، هنجارها و نمادهای آن متناسب با عقاید، آرمان ها و ارزش ها سامان می یابند. بنابراین، هویت اجتماعی هر فرد، درون یک جامعه و بر اساس عقاید و ارزش های آن شکل می گیرد. در جامعه قبیله ای، هویت اجتماعی افراد اغلب براساس جایگاه آنها در قبیله مشخص می شود. در جامعه سرمایه داری، هویت اجتماعی افراد بیشتر به دارایی و توان اقتصادی آنها وابسته است. در جامعه دینی، هویت اجتماعی افراد بر اساس عقاید و ارزش هایی تعیین می شود که آن دین محترم می شمارد؛ مثلاً اسلام هویت افراد را با تقوا، عدالت و علم ارزیابی می کند.

هر جامعه ای با توجه به عقاید و ارزش هایش با نوع خاصی از هویت اخلاقی و روانی افراد سازگار است و زمینه پیدایش و رشد همان هویت را فراهم می آورد و امکان پیدایش و رشد دیگر انواع را تضعیف می کند. برای مثال، فرهنگ متجدد با بعضی ویژگی های اخلاقی سازگار است که در ارتباط با آرمان ها و ارزش های دنیوی آن شکل می گیرند، مانند فردگرایی، دم غنیمت شماری، فرصت طلبی، انضباط، تجمل گرایی، تریج، رفاه طلبی و مال اندوزی با بسیاری از ویژگی های اخلاقی که براساس ارزش های معنوی و الهی انسان شکل گرفته باشند، مانند قناعت، حیا، بندگی خدا، تقوا، خوف و رجای الهی، شکر و رضای الهی و توکل سازگار نیست.

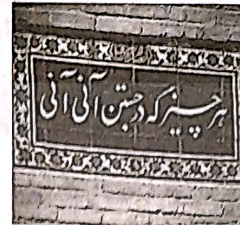
هر جامعه ای براساس هویت خود، با طبیعت و بدن آدمی تعامل می کند؛ نگاه دنیوی فرهنگ جدید غرب و ارزش های آن به گونه ای است که هر دخل و تصرفی را در طبیعت و بدن مجاز می داند. انسان در این فرهنگ هر نوع تصرفی را برای بهره برداری بیشتر از طبیعت انجام می دهد. در فرهنگ اسلام انسان به عنوان خلیفه خداوند و وظیفه عمران و آبادانی طبیعت را به عهده دارد؛ یعنی انسان حق ندارد برخلاف اراده حکیمانه الهی در جهان طبیعت و بدن خود تصرفاتی انجام دهد.

۱. دی ۹۸ خارج ۲. دی ۹۹ ۳. خرداد ۹۸ - شهریور ۹۸ ۴. شهریور ۹۸ - دی ۹۸ ۵. دی ۱۴۰۰ - شهریور ۹۹ - شهریور ۹۹ ۶. شهریور ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ - شهریور ۹۸ - دی ۹۷

ما تردیدی نداریم که گاه در شناخت ویژگی های هویتی خود و دیگران دچار اشتباه می شویم. وجود نظرات متفاوت درباره هویت، نشانه این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.

مباحثه کنید

با توجه به مباحث گفته شده درباره تعامل و تناسب ابعاد مختلف هویت فردی و اجتماعی، پدیده های زیر را تشریح کنید.
 - رواج شدید عمل های زیبایی در ایران؛ آیا تمامی عمل های زیبایی برخلاف ارزش ها و هنجار های دینی جامعه ایران است؟ آیا عمل ها، بسط ارزش ها و هنجار های فرهنگ غرب نیست؟
 - رواج ارزش های دنیوی از قبیل فردگرایی، تجمل گرایی، مال اندوزی و... در کشورهای اسلامی
 - آسیب ها و مسائل زیست محیطی تولید شده به وسیله مردم و سازمان های عمومی و دولتی در ایران
 - خروج آمریکا از پیمان پاریس (کاستن از انتشار گاز های گلخانه ای)
 - حمایت مردم و دولت ایران از مفلومان جهان
 - حمایت همه جانبه دولت های غربی و برخی از دولت های اسلامی از رژیم اشغالگر قدس
 - وقوع جنبش های زیست محیطی در کشورهای غربی و تصویب قوانین سخت گیرانه در دفاع از محیط زیست و پدید آمدن تکنولوژی های سبز و صدور کارخانه ها و صنایع سنگین این کشورها به سایر جوامع

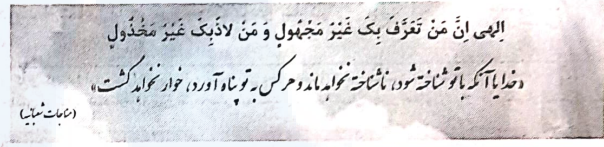
خود آگاهی یا ناخود آگاهی؟

گفت چون سقراط در نزع اولفاد بود شاکردیش، گفت ای اوسناد چون کفن سازیم تن پاکت کنیم در کدامن جای در خاکت کنیم گفت گر تو باز یابیم ای غلام دفن کن هر جا که خواهی والسلام من چو خود را زنده در عمری دراز بی نبردم، مرده کی یابی تو باز (صفا)

به نظر شما افراد و گروه ها چقدر خود را می شناسند؟ شما چقدر خود را می شناسید؟ برای شناخت بیشتر و بهتر خود چه راه هایی وجود دارد؟

بخشی از هویت، آگاهانه است؛ یعنی خود ما آن را می شناسیم یا دیگران به آن پی می برند و آن را برایمان بازگو می کنند اما بخش دیگر برای ما پنهان است و آن را نمی شناسیم. ما معمولاً علاقه مندیم که خود را به درستی بشناسیم. به همین سبب، گاهی درباره ویژگی های خود که به آنها واقف نیستیم، تأمل می کنیم و می اندیشیم. گاهی برای شناخت بیشتر و بهتر خود از دیگران کمک می گیریم؛ مثلاً از والدین و دوستان درباره ضعف ها و قوت هایمان سؤال می کنیم. نزد مشاور، روان شناس و روان کاو می رویم و از آنها مشاوره می گیریم. جامعه شناسان و انسان شناسان نیز درباره ابعاد اجتماعی هویت انسان بحث می کنند و نظراتی ارائه می دهند. فیلسوفان هم بحث های گسترده ای درباره هویت دارند که می تواند به شناخت ما از خودمان کمک کند.

پیامبران و اولیای الهی نیز از دیرباز درباره بُعد الهی و فطری هویت فردی و اجتماعی انسان ها و همچنین عقلت و فراموشی آنها از خویش سخن گفته اند.

۱- در حال جان کندن و مردن بود

۱. خرداد ۹۸ خراج ۲. دی ۱۴۰۰ - دی ۹۸

۱. خرداد ۹۹ خراج - شهریور ۹۹

کلاس

دروس ششم باز تولید هویت اجتماعی

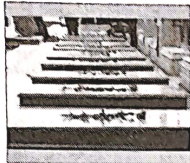
هویت اجتماعی چگونه شکل می گیرد و تداوم می یابد؟

در یک کندی زنبور عسل چندین گروه زنبور وجود دارد. هر گروه به صورت غریزی وظایف خود را انجام می دهد. آیا انسان ها نیز به صورت غریزی فعالیت های گروهی و جمعی خود را انجام می دهند؟
 انسان برخلاف موجودات دیگر، به صورت غریزی نمی داند چه موقعیتی در جامعه دارد و در این موقعیت چه وظایفی بر عهده اوست. انسان باید موقعیت خود را بشناسد، حقوق و تکالیف خود را یاد بگیرد و با عمل به آنها، هویت اجتماعی خود را شکل دهد.
 به نظر شما، انسان ها چگونه به جایگاه اجتماعی خود پی می برند و هویت اجتماعی افراد چگونه شکل می گیرد؟

۱- به معنای انتقال هویت از نسلی به نسل دیگر است که علی رغم گذر زمان و پذیرش تغییرات، ویژگی های اساسی آن پایدار می ماند و دوام می آورد.
 ۲- غریزه، کنشی درونی در موجود زنده است که آن را به انجام دادن رفتارهای معینی وامی دارد به این معنا که موجود زنده از بدو تولد معلومات و مهارت هایی غیراکتسابی دارد که قابلیت دست کاری و تغییر چندانی ندارد. از این رو خلافت و تدوی در شیوه زندگی آنها به وجود نمی آید.

هر جامعه‌ای علاوه بر جامعه‌پذیری، برای پیشگیری از کزروی‌های اجتماعی و کنترل آنها، روش‌های «تبلیغ و اقناع»، «تشویق و پاداش» و «تنبیه و مجازات» را به کار می‌گیرد؛ یعنی می‌کوشد تا از طریق آموزش، افراد را قانع کند که عقاید و ارزش‌های جامعه را بپذیرند، به افرادی که مطابق ارزش‌ها و هنجارهای جامعه عمل می‌کنند، پاداش می‌دهد و کسانی را که دچار کزروی اجتماعی شده باشند، مجازات می‌کند.

به مجموعه فعالیت‌هایی که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد، «کنترل اجتماعی» می‌گویند.

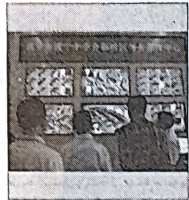
■ امادوسین عطارافشاری و گلبران مزار شهید

■ روز بزرگداشت پادشاهان و کشنه‌شدگان جنگ در فرانسه

■ هر جامعه‌ای به افرادی که مطابق ارزش‌ها و هنجارهای آن جامعه عمل می‌کنند، پاداش می‌دهد و بدین طریق دیگران را هم ترغیب می‌کند که این عقاید و ارزش‌ها را بپذیرند.

■ استفاده از دوربین‌های نظارتی در چین برای جلوگیری از تقلب در این کشور، تقلب مجازات زندان به دنبال دارد.

جامعه‌ای که روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد و دوام و بقای آن تهدید می‌شود.

امر به معروف و نهی از منکر از جمله راهکارهای اسلام برای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی است.

۱. شهریور ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ - شهریور ۹۸ - خرداد ۹۸ - شهریور ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷
۲. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷
۳. دی ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷
۴. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷
۵. دی ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷

هر فرد در جامعه‌ای متولد می‌شود که نسل‌های قبل از او آن را ساخته‌اند. این جامعه پس از تولد فرد، بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند؛ یعنی آن فرد را به عنوان یکی از اعضای خود به رسمیت می‌شناسد و برای او ویژگی‌هایی متناسب با موقعیتی که در آن قرار گرفته است، در نظر می‌گیرد. در این زمینه می‌توان به دستور شناسنامه برای نوزادان اشاره کرد.

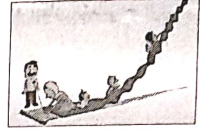
هر جامعه‌ای برای بقا و تداوم، عقاید، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد. فرد نیز برای مشارکت در جامعه، این عقاید و ارزش‌ها و هنجارها را می‌آموزد، شیوه زندگی در جامعه را فرامی‌گیرد و به تدریج، با موقعیتش در جامعه و حقوق و تکالیفی که بر عهده دارد، آشنا می‌شود.

فرد با آموزش‌های اساسی و ماندگاری که در خانواده می‌بیند، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌ها را با جامعه‌ای که در آن متولد شده است، پیدا می‌کند. مدرسه، مسجد، مجالس علمی و مذهبی، گروه‌های هم‌سالان و رسانه‌های جمعی از دیگر عوامل آشنایی افراد با جامعه‌ای هستند که در آن زندگی می‌کنند.

به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل دادن به هویت اجتماعی افراد طی می‌شود، «جامعه‌پذیری» می‌گویند.

■ خانواده، مدرسه، مسجد و رسانه‌های جمعی از عوامل آشنایی افراد با جامعه هستند.

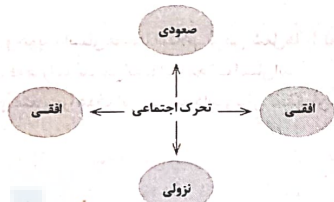

فرایند جامعه‌پذیری همواره با موفقیت همراه نیست و ممکن است برخی افراد به طور کامل جامعه‌پذیر نشوند. در آن صورت جامعه برای استمرار و تداوم خود چه می‌کند؟ ممکن است برخی انسان‌ها هویتی را که جامعه برای آنها در نظر گرفته است، نپذیرند و همواره افرادی هستند که از پذیرش عقاید و ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی سرباز می‌زنند، به حقوق و تکالیف خود پایبند نیستند، نقشی را که جامعه از آنها انتظار دارد، نمی‌پذیرند و رفتارهایی مخالف انجام می‌دهند.

به کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند، «کزروی اجتماعی» می‌گویند. آیا می‌توانید چند نمونه کزروی اجتماعی را بیان کنید؟

۱. شهریور ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - شهریور ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷
۲. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷
۳. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷
۴. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷

گاه

کارمند یک اداره وقتی مدیر بخشی از آن اداره می‌شود یا مدیر یک بخش هنگامی که مدیر کل می‌شود، تحرک اجتماعی صعودی پیدا کرده است.

مدیر اداره وقتی از مدیریت عزل می‌شود و به صورت یک کارمند عادی به کار خود ادامه می‌دهد، تحرک اجتماعی نزولی پیدا کرده است.

اگر شخصی شغل خود را تغییر دهد اما شغل جدید، موقعیت اجتماعی او را تغییر ندهد، تحرک اجتماعی افقی دارد؛ مانند کارمندی که از یک بخش اداره به بخش دیگر منتقل می‌شود. آیا می‌توانید برای هر یک از انواع تحرک اجتماعی مثال‌های دیگری بزنید؟

در همه کشورها رتبه‌بندی مشاغل وجود دارد، ولی این رتبه‌بندی در همه جا یکسان نیست. برخی مشاغل در بعضی کشورها اهمیت بیشتری دارند و در بعضی از کشورها کم‌اهمیت‌ترند. علاوه بر این، باید به یاد داشته باشیم که موقعیت اجتماعی افراد صرفاً تابع مشاغل آنها نیست بلکه به عوامل دیگری مانند علم، ایمان، تقوا، هنر، مهارت و احترام نیز بستگی دارد. آیا می‌توانید به ملاک‌های دیگری اشاره کنید؟

تحرک اجتماعی گاه درون یک نسل؛ یعنی برای یک فرد در طول زندگی خودش و گاه در دو نسل؛ یعنی برای یک فرد نسبت به والدینش اتفاق می‌افتد.

بخوانیم و بدانیم

گروه‌های شغلی یا حرفه‌ای، همواره یکی از گروه‌های اجتماعی مهم بوده‌اند. اعضای هر حرفه برای خود نوعی منشور اخلاقی داشته‌اند که دستورالعمل زندگی اعضای آن حرفه را نشان می‌دهد. در ایران «فتوت‌نامه‌ها» نوعی از این منشورهای شغلی بود. فتوت‌نامه عبارت بود از دستورالعمل‌هایی که اهل هر حرفه برای خود داشتند و به استناد آن، هم روابط میان اعضای

۱. دی ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - شهریور ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷
۲. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷
۳. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷
۴. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷
۵. شهریور ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷

بخوانیم و بدانیم

امر به معروف و نهی از منکر در متن زندگی اجتماعی در صدر اسلام، مسلمانان هنگام احوال‌پرسی و خداحافظی، سوره عصر را تلاوت و این گونه یکدیگر را امر به معروف و نهی از منکر می‌کردند. ابتدا یکی از افراد بخشی از سوره را می‌خواند و فرد مقابل، آن را به پایان می‌رساند.

به نام خداوند بخشنده مهربان

قسم به عصر، که آدمی به راستی در زیان است، مگر آنان که ایمان آورند و عمل صالح انجام دهند و یکدیگر را به رعایت حق سفارش کنند و یکدیگر را به استقامت و شکیبایی سفارش کنند.

(عبدالرحمن سیوطی، الدر المنثور فی التفسیر بالمأثور)

تک و بکنید

همواره در برخی از مشاغل و اصناف، عده‌ای از افراد هستند که به طور کامل و موفق جامعه‌پذیر نمی‌شوند و برخلاف هنجارهای پذیرفته شده عمل می‌کنند. کزروی‌های ممکن در برخی از مشاغل و اصناف را نام ببرید و در مورد راه‌های پیشگیری و کنترل آنها با هم گفت‌وگو کنید.

هویت اجتماعی چگونه تغییر می‌کند؟

آموختید که هویت اجتماعی یک فرد ممکن است در طول زندگی او تغییر کند. کسب هویت‌های اجتماعی جدید، با تغییراتی در موقعیت اجتماعی افراد همراه است؛ یعنی جایگاه فرد در جامعه یا یک گروه اجتماعی را تغییر می‌دهد. به نظر شما، این تغییرات موقعیتی چه انواعی می‌تواند داشته باشد؟

افراد در بدو تولد، هویت اجتماعی انتسابی خود را به صورت انفعالی (خودشان در آن نقشی ندارند) در محیط خانواده و... می‌پذیرند و به تدریج با فعالیت‌هایشان هویت اکتسابی خود را به دست می‌آورند و متناسب با هویت اجتماعی جدیدشان از موقعیت اجتماعی جدیدی برخوردار می‌شوند.

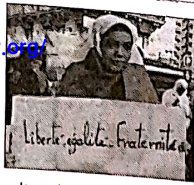
به جایه جایی افراد از یک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر «تحرک اجتماعی» می‌گویند.

تحرک اجتماعی انواعی دارد: صعودی، نزولی و افقی.

۱. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ - خرداد ۹۹ - دی ۹۹ - شهریور ۹۷
۲. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷
۳. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷
۴. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ - دی ۹۸ - شهریور ۹۷

طرفداران تبعیض نژادی در قرن بیستم با اعلام اینکه «ما با سیاهان به یک مدرسه نخواهیم رفته» خواستار جدایی نژادی در مدارس شدند.

قانون ممنوعیت استفاده از حجاب در مدارس فرانسه، فرصت تحصیل و اشتغال را از زنان مسلمان باحجاب سلب می‌کند و ملایر شمار معروف انقلاب فرانسه «آزادی، برابری و برادری» است.

مثلاً جامعه‌ای که براساس ارزش‌های نژادی شکل می‌گیرد، صرفاً برای یک نژاد خاص امکان تحرک اجتماعی صعودی را فراهم می‌آورد. جامعه‌ای که به ارزش‌های اقتصادی اهمیت و اولویت می‌دهد، تحرک اجتماعی صعودی را فقط برای کسانی که ثروت دارند، ممکن می‌سازد. یک جامعه غیردینی، به هویت دینی و معنوی افراد اجازه بروز و ظهور اجتماعی نمی‌دهد. برای نمونه، می‌توان به جلوگیری از تحصیل دختران باحجاب در برخی جوامع غربی اشاره کرد. در یک جامعه دینی و معنوی نیز هویت‌هایی که ابعاد متعالی و الهی وجود انسان را نادیده بگیرند، به رسمیت شناخته نمی‌شوند.

بخوانیم و بدانیم

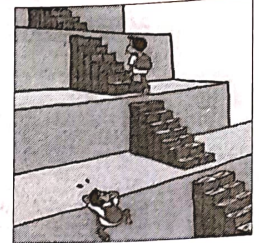
در جامعه سرمایه‌داری، مالکیت ثروت همراه با شغل از پایه‌های اساسی هویت‌یابی هستند. به همین دلیل، امروزه شغل اهمیت فزاینده‌ای پیدا کرده است. در اسلام برخی مشاغل مانند رباخواری و... حرام‌اند و انسان مسلمان نباید به آنها نزدیک شود. برخی مشاغل نیز با اینکه حرام نیستند، ولی از مسلمانان خواسته شده آنها را نپذیرند. این مشاغل مکروه‌اند مانند دلالی، در مقابل، این جهان بعضی مشاغل و حرفه‌ها را تشویق و افراد را برای اشتغال به آنها ترغیب می‌کند. این دسته مشاغل مستحب‌اند؛ مانند زراعت. انسان باید مراقب عواملی باشد که در تربیت و هویت‌یابی او مؤثرند. شغل فرد، یکی از عوامل تأثیرگذار است. اساس منع و ترغیب اسلام نسبت به مشاغل و حرفه‌ها، آثار مخرب یا سازنده

مرکز مشاوره تحصیلی علیرضا افشار

حرفه و هم روابط میان حرفه و جامعه را تعیین می‌کردند. از جمله آنها «فوت‌نامه بنیان» بود که برخی از عبارت‌های آن به این شرح است: اگر پرسند که چند اصل است، بنایی را، بگو که پنج اصل است. اول با طهارت بودن، دوم بر جاده راستی بودن، سیم با حیا بودن و نظر از غیر برداشتن، چهارم کم سخن گفتن، پنجم به ادب بودن نزد بزرگان. اگر پرسند که چند حکم باشد بنایی را، بگو که ده حکم است. از علم دین باخبر باشد، باسقاوت و خیر باشد، در کار خود استاد باشد و آنچه را که انجام دهد، چنان باشد که از برای خود نماید، با همه کس به خلق نیکو پیش آید، تنگ حوصله نباشد، فقیر دوست باشد و... برای آشنایی بیشتر با منشورهای شغلی، می‌توانید منشور اخلاقی پزشکان، معلمان و... را مطالعه کنید.

این کارگران کارخانه آجرری در ایالت بیهار هند در کاست نجی‌ها به دنیا آمده‌اند. وظایف مین و مشخصی توسط جامعه بردوش آنها گذاشته می‌شود بی‌آنکه از فرصت‌های تحرکی که نظام‌های طبقاتی به افراد می‌دهند، برخوردار باشند.

به نظر شما، آیا اعضای یک جامعه می‌توانند هر نوع هویت اجتماعی را کسب کنند؟
1 فرصت‌های پیش‌روی افراد برای تحرک اجتماعی و کسب هویت‌های جدید در جوامع مختلف؛ یکسان نیست. هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌های خود، برخی تحرک‌های اجتماعی و تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند؛ برخی هویت‌ها را می‌پذیرد و برخی دیگر را نمی‌پذیرد. آیا می‌توانید مواردی را مثال بزنید؟

۱. خرداد ۱۴۰۱ - خرداد ۹۹ - خرداد ۹۹ خارج - شهریور ۹۹ - دی ۹۹ - دی ۹۸

این حرفه‌ها بر تربیت و هویت انسان‌هاست. اسلام، برخی شغل‌ها را تحسین می‌کند؛ زیرا انسان‌سازند و برخی حرفه‌ها را مذمت می‌کند؛ زیرا مخرب انسان‌اند. اسلام، تربیت انسان‌های متعالی را هدف آفرینش می‌داند و برای تحقق آن، مراقبت‌های ویژه‌ای را اعمال می‌کند.

گفت و گو کنید

تغییرات هویتی تا چه زمانی مورد تأیید و تشویق جامعه قرار می‌گیرند و از چه زمانی با مخالفت جامعه و مجازات‌های اجتماعی روبه‌رو می‌شوند؟

درس هشتم **تحولات هویتی جامعه**

تحولات هویتی جامعه چگونه است؟

هویت اجتماعی افراد محصول عضویت گروهی آنهاست؛ برای مثال شهری، روستایی و عشایری بودن ما، نتیجه عضویت ما در یک شهر، روستا یا ایل است. هر جامعه‌ای هم هویت خاصی دارد که از آن با عنوان هویت فرهنگی آن جامعه یاد می‌شود. هویت فرهنگی جامعه چه تفاوتی با هویت اجتماعی افراد دارد؟ هویت فرهنگی جامعه چگونه متحول می‌شود؟

1. هویت فرهنگی هر جامعه براساس عقاید و ارزش‌های اجتماعی آن شکل می‌گیرد؛ یعنی، هرگاه اعضای یک جامعه، عقاید و ارزش‌هایی را بپذیرند و به رسمیت بشناسند، هویت فرهنگی آن جامعه پدید می‌آید.

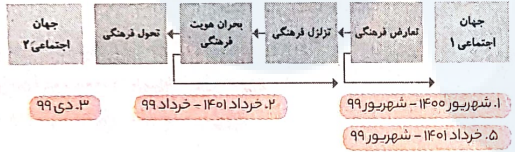
2. هویت فرهنگی جامعه، گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است. هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جامعه و متناسب با آن شکل می‌گیرد. هویت فرهنگی جامعه، فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی متناسب با خود را پدید می‌آورد و در برابر انواع هویت‌های اجتماعی که با عقاید و ارزش‌های آن ناسازگار باشند، مقاومت می‌کند.

3. هویت فرهنگی جامعه تاریخی دوام می‌آورد که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جامعه و برای آنها مهم باشد. هرگاه عقاید و ارزش‌ها، اهمیت و اعتبار خود را نزد اعضای یک جامعه از دست بدهند، تداوم هویت فرهنگی آن جامعه با چالش‌هایی مواجه می‌شود.

4. آموختند که افراد می‌توانند هویت اجتماعی خود را تغییر دهند. تا زمانی که تغییرات هویتی افراد در چارچوب عقاید و ارزش‌های اجتماعی پذیرفته شده در جامعه اتفاق بیفتد و با هویت فرهنگی جامعه سازگار باشد، مورد تشویق و تأیید جامعه قرار می‌گیرد؛ برای مثال، فردی که با تلاش و پشتکار، موقعیت اجتماعی خود و دیگران را ارتقا می‌بخشد از طرف جامعه، تأیید و تشویق می‌شود. اما همیشه این‌گونه نیست. گاهی تغییرات هویتی افراد مطابق عقاید و ارزش‌های جامعه نیست و شیوه‌هایی از زندگی را به‌دنبال می‌آورد که با عقاید و ارزش‌های جامعه ناسازگار است. این وضعیت اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوانی به دنبال دارد. اگر این وضعیت یعنی شیوه ناسازگار با عقاید و ارزش‌های جهان اجتماعی ادامه پیدا کند، عقاید و ارزش‌هایی که هویت فرهنگی جامعه را می‌سازند، مورد تردید قرار می‌گیرند و ثبات خود را در زندگی مردم از دست می‌دهند. در نتیجه تداوم چنین وضعیتی، جامعه دیگر نمی‌تواند از عقاید و ارزش‌هایش دفاع کند و آنها را حفظ نماید. در این صورت، راه برای تحول هویت فرهنگی جامعه باز می‌شود و جامعه به جامعه‌ای دیگر تبدیل می‌گردد، در این صورت هویت آن متحول می‌شود.

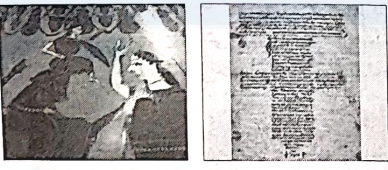
به نظر شما، تحول فرهنگی مثبت است یا منفی؟ آیا راهی برای ارزیابی تحولات فرهنگی وجود دارد؟

1- این مراحل در جامعه‌شناسی به ترتیب تعارض فرهنگی، نزول فرهنگی، بحران هویت فرهنگی و تحول فرهنگی نامیده می‌شوند.

کتاب

در سده‌های نخستین رویارویی با جوامع دیگر، با حفظ هویت فرهنگی خود به تعامل با آنها پرداختند و به همین سبب، عناصر سازگار با هویت فرهنگی خود را از آنها گرفتند و در موارد مورد نیاز به بازسازی آن عناصر فرهنگی پرداختند. مثلاً به دلیل اهمیت عقل و عقلانیت در اسلام، جوامع اسلامی در مواجهه با امپراتوری‌های یونان و روم، عناصر عقلی فرهنگ آنها را اخذ کردند. به تناسب فرهنگ توحیدی خود، در این دانش‌ها دخل و تصرف نمودند اما عناصر مشترکانه این دو فرهنگ را بپذیرفتند؛ مثلاً آثار فلسفی، پزشکی، ریاضی و نجوم آنها را ترجمه کردند ولی آثار تاریخی، ادبی، افسانه‌ها و اسطوره‌های آن را رها کردند.

■ متن سوغندانه بارط. پزشک یونانی که الهه‌های یونانی، زئوس، آتنا و در یک اثر نقاشی که داستان تولد آتنا خدای شگفتی آن را روایت می‌کند. ■ آن وفادار باشند.

1. اگر جامعه‌ای در تعامل با جوامع دیگر بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند و به مرور زمان، به عقاید و ارزش‌های خود پشت کند، دچار تحول فرهنگی می‌شود.

2. اگر این جامعه در مسیر تحول فرهنگی، عقاید و ارزش‌های جامعه دیگر را بپذیرد، به آن جامعه ملحق می‌شود، مانند مصر باستان و ایران باستان که در ارتباط با جوامع اسلامی، عقاید و ارزش‌های اسلامی را قبول کردند و به جوامع اسلامی ملحق شدند.

■ نماز عید قربان در جزیره بویاکارتای اندونزی ■ مدرسه فراوین در شهر فاس کشور مراکش در شمال قاره آفریقا. قدیمی‌ترین دانشگاه جهان که مدرک دانشگاهی اعطا می‌کرده است. گفته می‌شود که ابن عربی و ابن خلدون از این دانشگاه فارغ‌التحصیل شده‌اند.

1. شهریور ۱۴۰۰ - شهریور ۹۹ | 2. خرداد ۱۴۰۱ - خرداد ۹۹ | 3. خرداد ۱۴۰۱ - خرداد ۹۹ | 4. خرداد ۹۹ - خرداد ۹۹ | 5. شهریور ۹۹ - شهریور ۹۹

1. تحولات فرهنگی می‌توانند مثبت یا منفی باشند. اگر فرهنگی که دچار تحول می‌شود، فرهنگی باطل باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد، تحول فرهنگی مثبت است. اما اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست می‌دهد، فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد، تحول فرهنگی منفی است. تحول جامعه جاهلی به جامعه نبوی، تحول فرهنگی مثبت و تحول جامعه نبوی به جامعه اموی، تحول فرهنگی منفی است.

2. آیا می‌دانید چرا این تحولات رخ می‌دهند و علل بروز آنها چیست؟

3. علل تحولات فرهنگی به دو دسته درونی و بیرونی تقسیم می‌شوند.

4. علل درونی یا به ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد جامعه مربوط می‌شود، یا به کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در فرهنگ جامعه باز می‌گردد. برای مثال، اگر فرهنگ یک جامعه توان پاسخ‌گویی به نیازهای طبیعی و جسمی یا فطری و معنوی انسان‌ها را نداشته باشد، آن جامعه نشاط زندگی را از دست می‌دهد و گرفتار یأس و ناامیدی می‌شود؛ این کاستی‌ها و بن‌بست‌ها، متفکران و مصلحان اجتماعی را به بازاندیشی در فرهنگ جامعه و بنیان‌های عقیدتی و ارزشی آن فرا می‌خواند و زمینه را برای تحولات فرهنگی فراهم می‌کند.

■ برخی فرهنگ‌ها، نیازهای جسمی انسان را نادیده می‌گیرند.

5. علت بیرونی تحولات فرهنگی، روبه‌رو شدن و ارتباط جوامع با یکدیگر است. اما آیا هر ارتباطی میان جوامع به تحول فرهنگی منجر می‌شود؟

6. ارتباط جوامع مختلف با یکدیگر متداول و پذیرفته است. این ارتباط می‌تواند شکل‌های مختلفی داشته باشد. گاهی روابط در محدوده نمادها، هنجارها و سبک‌های زندگی و گاهی در سطح عقاید و ارزش‌های اجتماعی است. گاهی ارتباط میان جوامع، زمینه‌گسترش و پیشرفت یک جامعه را فراهم می‌آورد و گاهی به تحولات فرهنگی منجر می‌شود. به نظر شما، چه شکلی از ارتباط میان جوامع، تحولات فرهنگی را به دنبال می‌آورد؟

7. اگر یک جامعه با حفظ عقاید و ارزش‌های خود با جوامع دیگر ارتباط برقرار کند و در محدوده هنجارها و سبک‌های زندگی، عناصری را از جوامع دیگر بگیرد و در صورت لزوم تغییرات لازم را در آنها پدید آورد، زمینه‌گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌آورد. جوامع اسلامی

1. شهریور ۹۸ - شهریور ۹۸ | 2. خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ | 3. خرداد ۹۹ - خرداد ۹۹ | 4. شهریور ۹۹ - شهریور ۹۹ | 5. خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ | 6. شهریور ۹۸ - شهریور ۹۸ | 7. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ | 8. شهریور ۹۸ - شهریور ۹۸ | 9. خرداد ۹۹ - خرداد ۹۹ | 10. شهریور ۹۸ - شهریور ۹۸

<https://alirezaafshar.org> از خود بیگانگی فرهنگی

معلمی برای اینکه دانش آموزان را به مطالعه جغرافیا تشویق کند، می‌گفت: «اگر می‌خواهید کم نشوید، جغرافی بخوانید!» این عبارت کاملاً درست است؛ ولی انسان صرفاً موجودی مکان‌مند نیست که مکان را کم کند یا در مکان کم شود. انسان موجودی زمانمند هم هست و ممکن است زمان را کم کند. برای اینکه زمان را کم نکند، باید تاریخ را بشناسد. انسان بُعد اجتماعی و فرهنگی هم دارد و باید جامعه و فرهنگ را هم به خوبی بشناسد تا آنها را کم نکند یا در آنها کم نشود. مهم‌تر آنکه انسان ممکن است خودش را کم کند. راستی، ما خود را چگونه بیابیم؟ به تعبیر امام علی علیه السلام: «خدا رحمت کند کسی را که بداند از کجا آمده، کجاست و به کجا می‌رود.»
همه این حالت‌های کم‌شدگی، نه تنها برای افراد، بلکه برای گروه‌ها، ملت‌ها، امپراتورها و جوامع نیز ممکن است. جوامع چگونه از خود بیگانه می‌شوند؟

در زبان فارسی «بیگانه» در مقابل «خودی» به کار می‌رود، اما در مواردی ممکن است انسان با خودش بیگانه شود؛ به این وضعیت از خودبیگانگی می‌گویند. نه تنها افراد، بلکه جوامع نیز ممکن است دچار از خودبیگانگی شوند که به آن «از خودبیگانگی فرهنگی» گفته می‌شود؛ به دلیل آنکه هویت جوامع را فرهنگ آنها تعیین می‌کند. از خودبیگانگی فرهنگی چه انواعی دارد؟ از خودبیگانگی فرهنگی دو معنای متفاوت دارد.

- ۱. اگر یک جامعه، فرهنگ تاریخی خود را فراموش کند، دچار «از خودبیگانگی تاریخی» شده است. جامعه خودباخته‌ای که در مواجهه با جامعه دیگر، هویت فرهنگی خود را از یاد می‌برد. به این معنای از خودبیگانگی گرفتار شده است.
- ۲. اگر عقاید و ارزش‌های یک جامعه مانع آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود، آن جامعه دچار «از خودبیگانگی حقیقی (فطری)» شده است.

فرهنگ‌هایی که براساس فطرت انسان شکل نگرفته‌اند و از عقاید و ارزش‌های حق برخوردار نیستند، مانع آن می‌شوند که انسان‌ها به شناخت صحیح از عالم و آدم برسند. در جوامعی که چنین فرهنگی دارند، انسان‌ها از حقیقت خود و هستی دور می‌مانند. تصویری که این فرهنگ‌ها از انسان ارائه می‌دهند، نه خود حقیقت بلکه سرابی از حقیقت است؛ به همین سبب، آدمی در چنین جامعه‌ای حتی اگر از رفاه مادی برخوردار باشد، به آرامش نمی‌رسد بلکه به اضطراب و

۱. در صورتی که اعضای یک جامعه، واقعیت‌ها و آرمان‌های جامعه خود را فراموش نکنند و به آن احساس تعلق داشته باشند آن جامعه دارای «هویت تاریخی» است و اگر واقعیت‌ها و آرمان‌های آن جامعه مطلق حق باشند، دارای «هویت حقیقی و فطری» است. فطرت، مجموعه بینش‌ها و گرایش‌هایی چون حقیقت‌جویی، فضیلت‌خواهی، زیبایی دوستی، خلاقیت، عشق و پرستش در آفرینش انسان است که او را از سایر موجودات متمایز می‌کند. خداوند انسان را بر فطرت خویش آفریده است. فطرت آدمی و شکوفایی آن شدت و ضعف می‌پذیرد و امکان انحراف از آن نیز وجود دارد، ولی به طور کامل سرکوب و نابود نمی‌گردد.

۱. خرداد ۱۴۰۱ خراج - دی ۹۷
۲. خرداد ۱۴۰۱ - دی ۱۴۰۱ - دی ۹۸

اما ممکن است یک **مکانه‌شاور** و **تجسلی‌علیرضا افشار** جامعه را با جامعه دیگر، ضمن پذیرش بخش‌هایی از فرهنگ آن

جامعه هویت جدیدی به‌دست آورد؛ بدون اینکه عقاید و ارزش‌های جامعه مقابل را بپذیرد و به آن ملحق شود، مانند جوامع غربی که پس از رویارویی با جوامع اسلامی طی جنگ‌های صلیبی، بدون اینکه به جامعه و فرهنگ اسلام پیوندند، تحولات هویتی پیدا کردند و از غرب مسیحی قرون وسطا به غرب سکولار قرون جدید تبدیل شدند و هویت جدیدی پیدا کردند.

جمهوری عثمانی لایک فرانسوی فر سال ۱۹۰۵ م. قانونی را به تصویب مجلس ملی فرانسه رسانده که براساس آن دین از آخرین عرصه‌های حضور اجتماعی خود حذف شد.

در تعامل و دادوستد فرهنگی، اعضای جوامع باید به‌طور فعال و خلاق و با توجه به نیازها و مسائل خود با یکدیگر روبه‌رو شود. اما اگر اعضای آن، مبهوت و مقهور فرهنگ دیگر شوند و در نتیجه، حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی آن جامعه از دست بدهند، جامعه آنها دچار «خودباختگی فرهنگی» می‌شود و در این صورت، عناصر فرهنگی جامعه دیگر را بدون تحقیق و گزینش می‌پذیرد. چنین جامعه‌ای به روش تقلیدی عمل می‌کند و ارتباطش را با تاریخ و فرهنگ خود از دست می‌دهد؛ بنابراین، نه می‌تواند فرهنگ خود را تداوم ببخشد یا گسترش دهد و نه قادر است به جامعه دیگری که شیفته و مبهوت آن شده است، ملحق شود؛ از اینجا رانده و از آنجا مانده.

۱. اقدامات آنتونوک در ترکیه: کشف حجاب، تغییر خط عربی به لاتین، تبدیل مسجد ایاصوفیا به موزه، لغو تقویم هجری، بخش دادن به زبان ترکی، انتشار اسکناس با نماد پان ترکیسم و ...

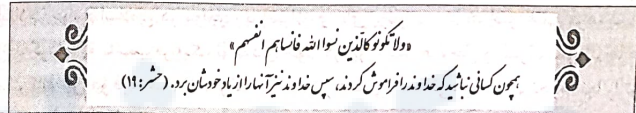
- ۱. بسیاری از جوامع غیرغربی در رویارویی با جهان غرب، مبهوت و مرعوب قدرت اقتصادی و سیاسی غرب شدند و به همین سبب، دچار خودباختگی فرهنگی گشتند. خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب را «غرب زدگی» می‌نامند.

- ۱. خرداد ۱۴۰۰
- ۲. دی ۱۴۰۰ خراج - دی ۱۴۰۰ خراج - خرداد ۹۹ خراج - خرداد ۹۸
- ۳. خرداد ۱۴۰۱ خراج - شهریور ۱۴۰۰ - دی ۱۴۰۰ خراج - خرداد ۹۹ - دی ۹۹ خراج
- ۴. دی ۱۴۰۱ خراج - خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ خراج - شهریور ۹۸ - دی ۹۷

کتاب

تشویش گرفتار می‌شود و در نهایت، سر به عصیان و طغیان برمی‌دارد.

از نظر قرآن کریم، انسان هنگامی می‌تواند حقیقت خود و جهان را بشناسد که به انسان و جهان نگاهی توحیدی داشته باشد. فراموش کردن خداوند سبب می‌شود که انسان خود را نیز فراموش کند.

بر اساس این نگاه، تنها فرهنگ توحیدی است که درهای آسمان و زمین را به روی انسان می‌گشاید و او را با حقیقت خود و جهان هستی آشنا می‌کند. **فرهنگ اساطیری و فرهنگی دنیوی آدمی را نه تنها از حقیقت جهان بلکه از حقیقت خود نیز بیگانه می‌کند.**

■ در تاریخ ۲۵ اسفند ۱۳۵۴ خورشیدی، با تصویب مجلس شورای ملی و مجلس سنا، گاه‌شماری شاهنشاهی، تقویم رسمی کشور شد. در این مصوبه مبدأ تقویم خورشیدی از هجرت پیامبر اسلام به تاریخ تقریبی تاج‌گذاری کوروش تغییر یافت.

■ جشن هنر شیراز، مراسمی خارج از معیارهای اخلاقی بود که از سال ۱۳۴۶ در شیراز و به ریاست فرح پهلوی برگزار می‌شد و یکی از نشانه‌های انتقال رژیم پهلوی و ترویج سیاست‌های غرب‌گرایانه بود. سفر وقت انگلستان در ایران در خاطرات خود آورده است که به شاه گفتم اگر چنین نمایشی در شهر منجستر اجرا می‌شد، کارگردانان و هنرپیشگان جان سالم به‌در نمی‌بودند. شاه مدعی خندید و چیزی نگفت (خاطرات دو سفیر، ویلیام سولویان و سر آنتونی پارسونز)

هم‌اکنون بپوشی

از خودبیگانگی حقیقی و تاریخی چه ارتباطی با هم دارند؟ آیا اگر جامعه‌ای به یکی از معنای از خودبیگانگی دچار شود، ناگزیر به دیگری هم مبتلا می‌شود؟ یا ممکن است جامعه‌ای در یک معنا از خود بیگانه نباشد ولی در معنای دیگر از خود بیگانه باشد؟

- ۱. دی ۹۹ خراج
- ۲. دی ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹

ایران سرزمینی است که بیش از هفت هزار سال قدمت دارد. در این سرزمین، همواره اقوام مختلفی زندگی کرده‌اند. **هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی میخنده با اساطیر بود.** روایتی از این هویت را در شاهنامه فردوسی می‌توان دید.

پیش از اسلام، اقوام مختلف ایرانی با آنکه هویت‌های قومی متفاوتی داشتند، در عقاید و ارزش‌های زرتشتی که با باورهای اساطیری در آمیخته بود، مشترک بودند و بر این اساس، هویت فرهنگی واحدی پیدا کرده بودند.

ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند، به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و با پذیرش عقاید و ارزش‌های اسلامی، ایران به جهان اسلام ملحق گردید و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد.

فارسی‌داری از دیرباز به‌عنوان زبان سیاسی دربار ایران، زبان رسمی مشترک اقوام مختلفی بود که در سرزمین پهنای ایران زندگی می‌کردند. این زبان به‌دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام، از محدوده زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت و به‌عنوان زبان دوم جهان اسلام نیز مرزهای امپراتوری‌های گورکانی و عثمانی را در نوردید و در مناطق مختلف جهان اسلام، از هندوستان و تبت تا آسیای صغیر و شبه جزیره بالکان، گسترش یافت. فردوسی، مولوی، سعدی، حافظ و دیگر حکیمان و شاعران ایرانی خدمات بی‌ظنیری انجام دادند که موجب گسترش زبان فارسی در جهان اسلام شد. ایرانیان مسلمان معارف و هنرهای تولید کردند که مسلمانان برای دستیابی به آنها نیازمند آموختن زبان فارسی بودند.

ایله‌های راج‌نایان، در دنیا گسترش بخرازی آن‌ها کشیدیم تا این‌ها را در موضع قدرت قرار بگیرد و تمام بخش‌های آن دست‌کش‌ها را با خود همراه دارد. دنیا را از دست ما ببرد
 شد ایله‌های راج‌نایان، در دنیا گسترش بخرازی آن‌ها کشیدیم تا این‌ها را در موضع قدرت قرار بگیرد و تمام بخش‌های آن دست‌کش‌ها را با خود همراه دارد. دنیا را از دست ما ببرد
 یاد بگیرد. برای نگاه سال‌ها دنیا را در دست خود نگه دارد و هر که در مقابل او سرعده دهد
 اهل علی دنیا بشود. فردوسی که اگر کسی خدایت پندانه‌های او را بشنود، مجبور باشد زبان‌ها را یاد بگیرد.

۱. خرداد ۹۹ - دی ۹۹ - خراج - خرداد ۹۸ - خراج - شهریور ۹۸ - خراج - دی ۹۹ - خراج - شهریور ۹۸
۲. دی ۹۹ - خراج - شهریور ۹۸
۳. دی ۹۹ - خراج - شهریور ۹۸
۴. خرداد ۱۴۰۱ - خراج - شهریور ۱۴۰۰ - خراج - شهریور ۹۸ - خراج - شهریور ۹۹ - خراج - شهریور ۹۸

کتاب

در نخستین رویارویی‌ها، قدرت سیاسی و نظامی جوامع غربی، جوامع اسلامی را به خودبستگی فرهنگی دچار ساخت و این امر سبب شد، تصویری که شرق شناسان و تاریخ‌نگاران غربی از هویت جوامع اسلام القا می‌کردند، در بین جوامع اسلامی و از جمله در جامعه ایران رواج پیدا کند.

در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا اساطیری نیست، بلکه دنیوی است. این هویت در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی^۱ به‌عنوان تاریخی و جغرافیایی مخدوم می‌شود و امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف، نظیر ترک و عرب و فارس، تقسیم می‌کند.

۱. تصویر منتشر شده فر صومر یا پرچم کشورهای عربی
 نوشته «جماعت الدول همرینه»

۲. تابلو فرش ایرانی با موضوع وحدت مسلمانان که در آن اقوام و ملل مختلف مسلمانان را نشان می‌دهد. همگی به سمت خانه کعبه و آیه «واعتصموا بحبل الله جمیعاً و لاتفرقوا» دست بند کرده‌اند و بالاتر از پرچم کشورهای مسلمان، آیه «وَمَا لَكُمْ لِمَا وَادَعَا لَفِش سَنَةً» است.

اقوام ایرانی - یعنی آب و خاک سرزمین، حرت نمودن را در دستان آزاد سرزمین شامه و یکنه. تخت ایران یکپارچه است. دارای آنگاه است. هر قومی از اقوام ایرانی باید در حرت شرف بی‌شک و ایمن‌های بی‌واسطی نام برارد. ترمز اقوام در گذر بزرگ و سرافرازان یک فرمت است.

مستشرقان ایرانی از دهه سی شمسی به بعد، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته شده بود، کتاب‌های متعددی تدوین کردند که غرب‌زدگی، بازگشت به خویشستن، خدمات متقابل اسلام و ایران و همچنین فطرت از جمله آنهاست.

۱. مستشرقان با شرق شناسان به جمعی از محققان غربی گفته می‌شود که از منظر فرهنگ غرب و با اهداف و مواضع غربی، جوامع شرقی و میراث فرهنگی آنها را مطالعه می‌کنند.
۲. ناسیونالیسم به مجموعه‌ای از باورها و نمادها گفته می‌شود که دل‌بستگی و تعلق خاطر به ملت و عناصر تشکیل‌دهنده آن از قبیل سرزمین، نژاد، قوم و زبان را اصل قرار می‌دهد و صرفاً تعلق خاطر به چنین عناصری، آرام‌آرام اساسی انسان‌ها محسوب می‌شود.
۱. خرداد ۱۴۰۱ - شهریور ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ - شهریور ۹۹ - خراج - دی ۹۸
۲. خرداد ۱۴۰۱ - دی ۱۴۰۰ - خرداد ۱۴۰۰ - خراج - شهریور ۹۹ - خرداد ۹۸
۳. خرداد ۱۴۰۱ - خراج - شهریور ۱۴۰۰ - دی ۱۴۰۰ - خراج - شهریور ۹۹ - دی ۹۸

درس هشتم بعد فرهنگی هویت ایران

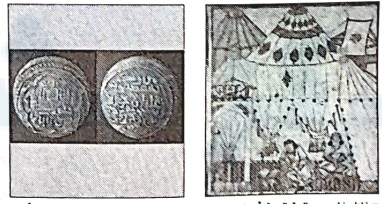
هویت ایرانی در گذر زمان چه تحولاتی به خود دیده است؟

افراد معمولاً خود را با ویژگی‌هایی مانند نام، سن، شغل، ثروت، قدرت، تبار خانوادگی، مهارت‌ها، علایق، هنرها، دانش، خلق، ایمان و اعتقاد می‌شناسند و به دیگران معرفی می‌کنند. گروه‌ها، اقوام، ملت‌ها و امت‌ها نیز خود را با ویژگی‌هایی همچون سرزمین، جمعیت، اقتصاد، سیاست، تاریخ، فرهنگ و... می‌شناسند و به دیگران معرفی می‌کنند.

ایران و ایرانی با چه ویژگی‌هایی شناخته می‌شوند؟ اسلام چه تأثیری در هویت ایرانی داشته است؟

دانی چو ایران نشست من است هنر نزد ایرانیان است و بس همه یکلان‌اند یزدان‌شاس دروغ است ایران که ویران شود چو ایران نباشد تن من مباد همه روی یکسر به جنگ آوریم اگر سر به سر تن به کشتن دهیم اگر کشت خواهد تو را روزگار فردوسی در این ابیات چه تصویری از هویت ایرانی ارائه می‌کند؟ (فردوسی)	جهان سر به سرزبردست من است ندادند شیر زبان را به کس به نیکی ندارند از بد هراس کدام پلنگان و شیران شود بدین بوم و بر زنده یک تن مباد جهان بر بداندیش، تنگ آوریم از آن به که کشور به دشمن دهیم چه نیکوتر از مرگ از کارزار (فردوسی)
---	--

جوامع اسلامی، از جمله ایران، در طول تاریخ اسلامی خود با هجوم نظامی و سیاسی اقوام مختلف مواجه شده‌اند. جهان اسلام چگونه با این همه‌ها مقابله کرد؟ مسلمانان در سده‌های مختلف، با مانند آنچه در جنگ‌های صلیبی گذشت، مهاجمان را دفع کردند و با مانند آنچه در حمله مغول رخ داد، مهاجمان را درون فرهنگ خود جذب و هضم کردند. اما مواجهه فرهنگ جدید غرب با جوامع و فرهنگ اسلامی تجربه جدیدی است که هنوز به پایان خود نرسیده است.

۱. به دستور غازان خان شهادتین (۷۱۰ هـ ق)، محمد رسول‌الله، بر دوسوی سکه‌ها ضرب شد.
 ۲. غازان خان در حال فرات قرآن، او هفتمین ایقان از سلسله ایلیخانیان ایران بود که به اسلام روی آورد و اسلام را دین رسمی اعلام کرد.

یخواینم و بدانیم

مسائل مشترک اسلام و ایران هم برای اسلام افتخارآمیز است هم برای ایران. دین اسلام به حکم محتوای غنی خود ملتی باهوش و متمدن و صاحب فرهنگ را شیفته خود ساخته است و ملت ایران به حکم روح حقیقت‌خواه، بی‌تعصب و فرهنگ‌دوست خود، بیش از هر ملت دیگری در برابر حقیقت خضوع کرده و در راهش فداکاری نموده است. تمدن ایران قبل از اسلام یکی از پایه‌های تمدن اسلامی است. اسلام به تمدن ایران، حیاتی تازه بخشید و تمدن ایران جانی تازه و شکلی تازه گرفت. اسلام توحید را در متعالی‌ترین شکلش به ایرانی و غیرایرانی آموخت. اصل توحید را پایه اصلی قرار داد که علاوه بر مبنای فلسفی خود، محرک و مشوق فکر و اندیشه است. ایرانی در دوره اسلامی نبوغ فکری و علمی خود را در اعلی درجه نشان داد. ایرانیان در تولید علم و فرهنگ در تمدن اسلامی در رشته‌های قرانت و تفسیر، حدیث و روایت، فقه و فقهات، کلام، فلسفه و حکمت، عرفان و تصوف، ذوق، احساس، هنر و فن از سرآمدان مسلمانان بودند. ایرانیان در نشر و تبلیغ، در سربازی و فداکاری برای اسلام خدمات بسیار شایانی کرده‌اند؛ خدماتی از روی صمیمیت، اخلاص و ایمان. ایرانیان شریعت اسلام را به کشمیر، هند، چین، جنوب شرق آسیا، آفریقای شرقی و مغرب و شمال آفریقا و از آنجا تا اندلس بردند. ایرانیان چندین برابر جمعیت خود، مردم سایر جوامع را مسلمان کرده‌اند. زبان فارسی بیش از هر چیز دیگری در خدمت اسلام بوده و این خدمات چهارده قرن دوم داشته است.

(خدمات متقابل اسلام و ایران، شهید مرتضی مطهری)

۱. خرداد ۱۴۰۱ - دی ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ - شهریور ۹۹ - خراج - دی ۹۸
۲. خرداد ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ - خراج - شهریور ۹۹ - دی ۹۸

امروزه رسانه‌ها و فضای مجازی با عبور از مرزهای جغرافیایی، سیاسی و فرهنگی جوامع. تعامل فرهنگی را از سطح محققان و مولدان فرهنگی به عموم کاربران و مصرف‌کنندگان فرهنگی منتقل کرده است و از سوی دیگر تعامل فرهنگی را از سطح نمادها و هنرچهارا به عمق عقاید و ارزش‌ها می‌کشاند. بدین‌وسیله عقاید، ارزش‌ها و فرهنگ‌های توحیدی، اسطوره‌ای و دنیوی با کمیت و کیفیت نابرابر در دسترس همه قرار می‌گیرند و بدین ترتیب رسانه‌ها و فضای مجازی عرصه مهم‌ترین منازعه هویتی می‌شوند.

فضای مجازی چه فرصت‌ها و تنگنایی برای ساماندهی درست این منازعه هویتی دارد؟ ما برای پاسداری از هویت فرهنگی خود چه ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل داریم؟ برای حفظ و بسط هویت فرهنگی خودمان در سطح فردی و اجتماعی (محلی و ملی) منطقه‌ای و جهانی چه تکالیفی داریم؟ شما چه پیشنهادهایی دارید؟

انقلاب اسلامی چه تأثیری بر هویت ایرانی دارد؟

انقلاب‌ها از مهم‌ترین تحولات در هر جامعه‌ای محسوب می‌شوند. یکی از مهم‌ترین بحث‌ها درباره هر انقلاب، دستاوردها و پیامدهای آن است. پیامدهای انقلاب را به شیوه‌های مختلفی دسته‌بندی می‌کنند؛ مثلاً پیامدهای کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت، یا پیامدهای اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی. یکی از مهم‌ترین پیامدهای انقلاب، تحولات هویتی است. انقلاب اسلامی چه تأثیری بر هویت ایران و ایرانی داشته و تأثیرات هویتی آن بر جهان چه بوده است؟

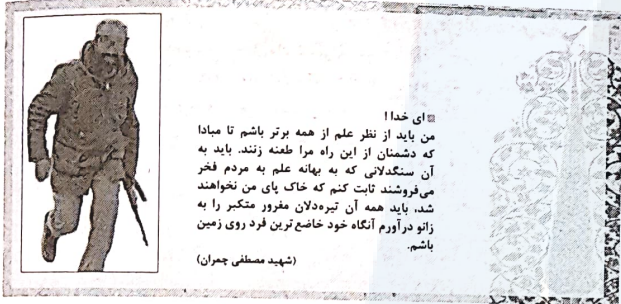

آرمان‌های انقلاب اسلامی ایران با آرمان‌های انقلاب فرانسه و روسیه متفاوت است. انقلاب ۱۹۱۷ روسیه با شعار زنان، صلح، زمین به سرنگونی روسیه تزاری و برپایی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی انجامید. شعار انقلاب فرانسه آزادی، برابری و برادری بود و به تغییر نظام سلطنتی به جمهوری منجر شد. با انقلاب اسلامی ایران، نظام شاهنشاهی به جمهوری اسلامی تغییر یافت.

برقراری روابط پایدار میان اعضای جامعه، نیازمند مکان و سرزمین است. مکان، زمینه ارتباط افرادی را که عقاید و ارزش‌های مشترک دارند، فراهم می‌آورد. به همین دلیل برای مردمی که با هم زندگی می‌کنند، سرزمین یا وطن، ارزشی متفاوت از سایر مکان‌ها پیدا می‌کند و احساس خاصی در آنها به وجود می‌آورد، به گونه‌ای که گاه دفاع از آن را تا پای جان وظیفه خود می‌دانند. سرزمین، بُعد جغرافیایی هویت جامعه را می‌سازد. افرادی که مدت زیادی با هم زندگی کرده‌اند، سرگذشت و سرنوشت مشترکی پیدا می‌کنند که به صورت خاطره جمعی و مشترک درمی‌آید و از نسلی به نسل دیگر انتقال می‌یابد. این خاطره در گذر زمان، متراکم و مستحکم می‌شود و بُعد تاریخی هویت جامعه را می‌سازد.

۱ انقلاب اسلامی ایران حاصل یک قرن مقاومت هویت اسلامی - ایرانی جامعه ما در برابر هجوم فرهنگی، سیاسی و اقتصادی غرب بود. بازگشت ایران به اسلام، صرفاً بازگشت به هویت تاریخی و جغرافیایی نبود بلکه بازگشت به هویت توحیدی و معنوی خویش بود.

جامعه ایران به رهبری امام خمینی رضی الله عنه و با تکیه بر آموزه‌های قرآن و اهل بیت علیهم السلام به هویت اسلامی خود بازگشت؛ تاریخ و جغرافیای خود را ذیل آسمان معنوی توحید قرار داد و به این ترتیب از مرزهای جامعه ایمانی خود و در برابر جهانی که در مقابل او صف کشیده بود، به مدت هشت سال دفاع کرد. این مقاومت، در عرصه‌های مختلف تا امروز ادامه یافته است.

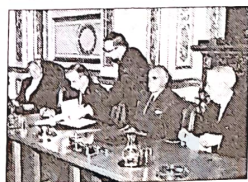

ای خدا! من پاید از نظر علم از همه برتر باشم تا می‌آید که دشمنان از این راه مرا طعنه زنند. باید به آن سنگدلانی که به بهانه علم به مردم فخر می‌فروشند ثابت کنم که خاک پای من نخواهند شد. باید همه آن تیره‌دلان مغرور متکبر را به زانو درآورم آنگاه خود خاضع‌ترین فرد روی زمین باشم.
(شهید مصطفی چمران)

- ۱. خرداد ۹۹ خارج
- ۲. دی ۹۹ خارج - شهریور ۹۸ - دی ۹۷
- ۳. خرداد ۹۹ - دی ۹۹ - خرداد ۹۸ خارج - دی ۹۷

کج

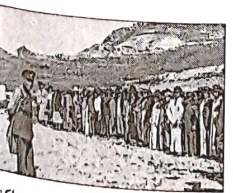
شهید قاسم سلیمانی از تربیت‌یافتگان انقلاب اسلامی بود که عمری را به جهاد مخلصانه در راه خدا و دفاع از مظلومان و مستضعفان جهان گذراند. او از چهره‌های محبوب ایرانیان و آزادی‌خواهان جهان بود که به دستور مستقیم رئیس‌جمهور آمریکا در کشور عراق به شهادت رسید. وداع مردم عراق و ایران با ایشان که یکی از بزرگ‌ترین بدرقه‌های جهان بود و برگزاری صدها مراسم نکوداشت و راه‌پیمایی‌های اعتراضی و برخوردش در ده‌ها کشور جهان برای خون‌خواهی و انتقام ایشان، جلوه‌ای باشکوه از امتداد فرهنگی انقلاب اسلامی در منطقه و جهان بود.

پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای، کشورهای جهان را به دو دسته دارای سلاح هسته‌ای و فاقد این نوع سلاح تقسیم کرد و مطابق آن اعضای دائم شورای امنیت به طور رسمی صاحب سلاح هسته‌ای شدند.

تحلیل کنید

حجاب به‌عنوان نماد هویت جوامع اسلامی در صد سال اخیر فراز و فرودهایی داشته است. در دوران رضاخان، حجاب مسئله و معضل درون جامعه ایران بود و زنان مسلمان اجازه رعایت ضوابط دینی خود را نداشتند. اینک حجاب مسئله کشورهای اروپایی شده است و برخی از کشورهای اروپایی از ورود زنان با حجاب به مراکز آموزشی معانعت می‌کنند. مسئله شدن حجاب در کشورهای اروپایی را با توجه به هویت فرهنگی جوامع اسلامی تحلیل کنید.

انقلاب پرشکوه ملت ایران که بزرگ‌ترین و مردمی‌ترین انقلاب عصر جدید است، تنها انقلابی است که یک جلّه پرافتخار را بدون خیانت به آرمان‌هایش پشت سر نهاده و در برابر همه وسوسه‌هایی که غیرقابل مقاومت به نظر می‌رسیدند، از کرامت خود و انصاف شعارهایش صیانت کرده است. شعارهای جهانی و فطری این انقلاب دینی یعنی آزادی، اخلاق، معنویت، عدالت، استقلال، عزت، عقلانیت و برادری هیچ‌یک به یک نسل و یک جامعه مربوط نیست تا در دوره‌ای بدرخشند و در دوره‌ای دیگر افول کنند. هرگز نمی‌توان مردمی را تصور کرد که از این چشم‌اندازهای مبارک دل زده شوند. هرگاه دل‌زدگی پیش آمده، از روی گردانی مسئولان از این ارزش‌های دینی بوده است و نه از یابندگی به آنها و کوشش برای تحقق آنها... انقلاب اسلامی ملت ایران قدرتمند اما مهربان و باگذشت و حتی مظلوم بوده است. در هیچ معرکه‌ای حتی با صدام و آمریکا گلوله اول را شلیک نکرده و در همه موارد، پس از حمله دشمن از خود دفاع کرده و البته ضربت متقابل را محکم فرود آورده است. با صراحت و شجاعت در برابر زورگویان و گردنکشان ایستاده و از مظلومان و مستضعفان دفاع کرده است. این جوانمردی و مروت انقلابی، این صداقت و صراحت و اقتدار، این دامنه عمل جهانی و متعلقه‌ای در کنار مظلومان جهان، مایه سربلندی ایران و ایرانی است و همواره چنین باد.

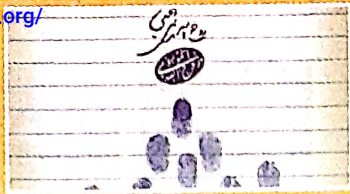

۱۳۹۵
نام برگرفته از بیاتیه
نام دوم انقلاب
رهبر انقلاب اسلامی

- ۱. بهاری اسلامی، مقاومت‌هایی به منظور حفظ عزت و استقلال جهان اسلام در برابر نفوذ و سلطه فرهنگ غرب است که ریشه در فرهنگ اسلامی دارد.
- ۲. کلان با مرکزی که مردم جهان برای پاسخ به پرسش‌ها و نیازهای خود به‌ویژه برپش‌های معرفتی و معنوی به آن روی آورند.
- ۱. خرداد ۱۴۰۰ - دی ۱۴۰۰ خارج
- ۲. خرداد ۱۴۰۱ - شهریور ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ - شهریور ۹۸
- ۱. خرداد ۱۴۰۰ - دی ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ - شهریور ۹۸
- ۲. خرداد ۱۴۰۱ - شهریور ۱۴۰۰ - دی ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ - شهریور ۹۸

هویت ایرانی اسلام رنگارنگ مشاوره تحصیلی علیرضا افشار
ایرانیان با مشارکت در حیات فکری جهان اسلام،
زبان فارسی را به زبان دوم جهان اسلام تبدیل کردند.

<https://afshar.org/>

درس نهم بعد سیاسی هویت ایران

چه رابطهای میان جامعه و نظام سیاسی آن وجود دارد؟

آیا پدیده‌هایی چون شناسنامه، گذرنامه، پرچم، روزها و جشن‌های ملی، مرزهای سیاسی، نیروهای مسلح، جنگ، صلح، سازمان‌ها و ادارات، دادگاه‌ها، شوراهای اسلامی شهر و روستا، روزنامه‌ها، رسانه‌ها، صداوسیما، احزاب و گروه‌های سیاسی، قوه مقننه، قوه مجریه، قوه قضاییه، مجلس خبرگان، رهبری، قانون، قانون اساسی، شیوه‌های حکمرانی و... نشانی از هویت جامعه دارند؟ وجه اشتراک این پدیده‌ها چیست؟ هر جامعه علاوه بر هویت فرهنگی از هویت سیاسی نیز برخوردار است. به همین دلیل در معرفی هر جامعه از ویژگی‌های سیاسی از جمله نظام سیاسی آن نیز یاد می‌کنند. چه رابطهای میان جامعه و نظام سیاسی آن وجود دارد؟

آنچه از این درس آموختیم

Blank writing area for student notes.

گذاردن بر اراده دیگران و به خدمت گرفتن فعالیت ارادی ایشان، جلب تبعیت آنهاست. جلب تبعیت دیگران به دوصورت ممکن است.

1. **تبعیت با کراهت؛ تبعیتی است که ناشی از تهدید و ترس باشد و تبعیت با رضایت؛ تبعیتی است که با رضایت و میل درونی همراه است.**

2. **قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل به دست می‌آید، دارای مقبولیت است و قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد، «اقتدار» نامیده می‌شود؛ به نظر شما قدرتی که دیگران با اکراه از آن تبعیت می‌کنند، تا چه زمانی می‌تواند تداوم داشته باشد؟**

1. انسان، در تنهایی جان ندهد. هرگز به خاطر او برای خروج از این جهان، هیچ‌کس جرئت نداشت بر برده و دشمن را ببرد چون شد این گفته بود: کسی مرا شمشیر نشود همه می‌ترسند اینجا شمشیر برای دشمن و فلانی اینها باشد.

2. موفقیت‌های سیاسی و اقتصادی انسان در زمان صدامتی هیندر، سحرانی‌های پر شور او بر همه پیمان‌ورسای و گروه‌های آید ملی‌گرایان، باعث محسوب می‌شود که در میان مردم شد.

3. **دانستید قدرتی که بدون استفاده از تهدید و رضایت تبعیت‌کنندگان به دست می‌آید، مقبولیت دارد، اما مشروع بودن قدرت معنای دیگری دارد.**

بنابراین، مدار مقبولیت، خواست و اراده کسانی است که قدرت بر آنها اعمال می‌شود؛ اما مدار مشروعیت، حق و باطل بودن است. البته قدرت مشروع نیز انواعی دارد: اگر قدرت مطابق قانون و حکم الهی باشد، مشروعیت حقیقی دارد، اما اگر موافق با ایدئولوژی‌های ساختگی بشری باشد، مشروعیت دروغین دارد.

4. **مقبولیت و مشروعیت حقیقی می‌توانند باهم باشند و می‌توانند از یکدیگر جدا باشند.**

5. **اگر قدرت مطابق قانون و حکم الهی باشد و تبعیت از آن نیز با رضایت و میل همراه باشد، قدرت هم مشروعیت حقیقی دارد و هم مقبولیت اجتماعی؛ هنگامی که قدرت برخلاف حکم و قانون الهی باشد اما تبعیت از آن، از روی رضایت باشد، قدرتی مقبول ولی غیرمشروع شکل**

۱. خرداد ۹۹ - خرداد ۹۹ خارج - شهریور ۹۹

۲. دی ۱۴۰۰ خارج - شهریور ۱۴۰۰ - دی ۹۹

۳. دی ۹۸

۴. خرداد ۹۹ خارج

۵. دی ۹۹ خارج

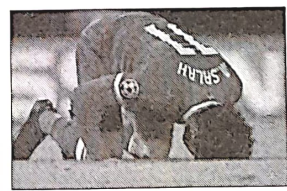
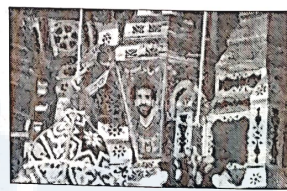
۶. دی ۱۴۰۱

۷. خرداد ۱۴۰۱

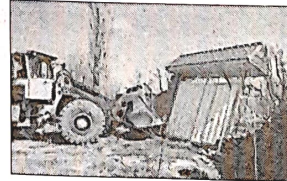
6. **قدرت و انواع آن**
موجودی که بتواند کاری را با آگاهی و اراده خود انجام دهد، دارای قدرت است. انسان به دلیل اینکه کارهای خود را با آگاهی و اراده انجام می‌دهد، کنشگری قدرتمند است اما قدرت فردی انسان محدود است. او نمی‌تواند همه نیازهای خود را به تنهایی برآورده سازد و برای تأمین برخی از نیازهای خود، به کمک دیگران احتیاج دارد. قدرت اجتماعی هنگامی پدیدار می‌شود که انسان برای رسیدن به اهداف خود بتواند بر اراده دیگران تأثیر بگذارد و کار ارادی دیگران را به خدمت بگیرد.

1. **کسانی که توان تأثیرگذاری بیشتری بر اراده دیگران دارند، از قدرت اجتماعی بیشتری برخوردارند.** علاوه بر افراد، نهادها، سازمان‌ها و جوامع نیز دارای قدرت اجتماعی هستند.

به نظر شما چه راه‌هایی برای تأثیرگذاری بر اراده دیگران وجود دارد؟

3. مخدوم صلاح، فوتبالیست مصری، آن قدر در میان مردم مصر محبوبیت دارد که در انتخابات راست جمهوری بدون اینکه نامزد شود، حدود یک میلیون نفر از مردم به او رأی داده بودند.

4. در سال ۱۹۸۰ م یک زن چینی به جرمه‌های معادل ۲۰۰ دلار محکوم شد، چون مطابق قوانین، او اجازه نداشت که با داشتن یک فرزند، دوباره صاحب فرزند شود. علاوه بر این، نام کودک او تا چند سال در اسناد رسمی به ثبت نرسید و کودک از ورود به مدرسه و استفاده از امکانات و تسهیلات دولتی محروم شد.

5. علاوه بر افراد، نهادها، سازمان‌ها و جوامع نیز دارای قدرت اجتماعی هستند.

6. **قدرت مقبول و قدرت مشروع: قدرت اجتماعی بدون پذیرش و توافق دیگران پدید نمی‌آید؛ یعنی دیگران باید بپذیرند که مطابق آنچه از آنها خواسته می‌شود، عمل کنند. تنها راه تأثیر**

۱. دی ۱۴۰۱ - ۱۴۰۰ - دی ۱۴۰۰ خارج

۲. دی ۹۹ خارج

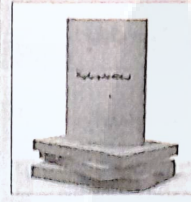
۳. دی ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ خارج

می‌گیرد. آیا در جامعه‌ای که فرهنگ مردم، فرهنگ دینی است، قدرت نامشروع می‌تواند مقبولیت داشته باشد؟

۱۳ رئیس ملی دلاوری، رهبر محبوب مردم
۱۴ ننگستان در قیام علیه استعمار انگلیس
۱۵ شهروز به نام او روز ملی مبارزه با استعمار نامگذاری شده است
۱۶ کانی، رهبر مردم هند در مبارزه با استعمار انگلیس
۱۷ سارنس لوت کنگ، رهبر برادری هندی
۱۸ مدنی ساهان امریکا، در سخنرانی مشهور
۱۹ جراباس دارم از آرزوی خود برای امداد ملوک ساهان سخن گفت

امام خمینی **نقطهٔ تسخیر لانه جاسوسی آمریکا** در ۱۳ آبان ۱۳۵۸ توسط دانشجویان انقلابی را انقلاب دوم نامیدند. سفارت آمریکا محل توطئه و جاسوسی علیه انقلاب لویای ایران اسلامی بود. تسخیر لانه جاسوسی آمریکا اهمیت ظاهری و هیمنه خود ساختن آمریکایی‌ها را در جهان فروریخت.

این حرکت به همه ستم‌دردگان جهان جرئت داد تا برای رهایی خود از سلطه آمریکا دست به کار شوند. آمریکایی‌ها نیز متوجه شدند زمین‌بسی اعمال و رفتارشان بی‌پاسخ نخواهد ماند و با واکنش ملت‌ها روبرو خواهند شد.

پس از تسخیر لانه جاسوسی، هزاران صدها از استاد جاسوسی و توطئه‌آمیز آمریکا علیه ملت ایران از داخل سفارت‌خانه کشف شد که این استادها اکنون در قالب ده‌ها جلد کتاب منتشر شده و سندی بر دشمنی و خیانت آمریکا علیه ملت مستعمران است.

می‌خوانیم و بداندیم

قدرت سخت و قدرت نرم
قدرت را می‌توان به قدرت سخت و نرم نیز تقسیم کرد. قدرت سخت، قدرتی است که از طریق ابزارهای خشن، با زور و به طور آشکار، توسط نهادهای نظامی اعمال می‌شود، اما قدرت نرم به شکل پنهان و از طریق نفوذ فرهنگی، با کمک ابزارهایی مانند رسانه‌ها و نهادهای آموزشی اعمال می‌شود.
در گذشته قدرت سخت یک کشور موجب سلطه سیاسی و اقتصادی بر سایر کشورها می‌شد، اما امروزه قدرت نرم سبب سلطه فرهنگی می‌شود.

للام آموزشی کشورها از دیگر ابزارهای اعمال قدرت نرم است؛ یعنی یک کشور می‌تواند از طریق نفوذ در نظام آموزشی کشور دیگر، در آن کشور اعمال قدرت کند و فرهنگ و جهان‌بینی نسل‌های آینده‌ساز آن کشور را مطابق منافع و اغراض خود تغییر دهد.
در گذشته نبرد بین دولت‌ها در قلمرو سرزمینی و با ابزار نظامی صورت می‌گرفت و رسانه‌ها خبر آن را منتشر می‌کردند، اما امروزه نبرد در حوزه فرهنگ و با ابزار رسانه صورت می‌گیرد و درگیری نظامی، اگر اتفاق بیفتد در ادامه جنگ فرهنگی رخ می‌دهد.

امروزه بسیاری از کنشگران فردی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی، ارتباطات اجتماعی گسترده‌ای در فضای مجازی دارند و به همین دلیل گاهی در مقایسه با دولت‌ها تأثیرگذاری اجتماعی و فرهنگی بیشتری دارند؛ سلبی‌ها، ستاره‌های هنری، ورزشی و... از جمله این کنشگران فردی هستند که در برخی موارد می‌توانند جریان‌ساز شوند.

هنگامی که سلطه به شیوه فرهنگی اعمال شود پیشتر مورد رضایت و پذیرش قرار می‌گیرد، جامعه‌شناسان از این نوع سلطه به «هژمونی» تعبیر می‌کنند. سلطه هژمونیک از شیوه‌ها و ابزارهای فرهنگی مانند هنر و رسانه برای مهندسی رضایت عمومی و توجیه برتری جویی خود استفاده می‌کند. برای نمونه رسانه‌های آمریکایی، اسلام‌هراسی را به عنوان شیوه‌ای برای بسط هژمونی آمریکا به کار می‌برند، تا مردم جهان را برای مقابله با اسلام راضی و همراه سازند.

۱۹ دوره اسبوند اطلاعات طبه‌بندی فضای از
۲۰ دوره اسبوند سوزی سا را فانی کرد این اطلاعات
در باره جاسوسی از شخصیتها و مردم عالی در
ملاقات علمی اچمال و استعمار از موزهرای
جستجوی اسبوند در کشورهای مختلف بود
۲۱ سلبی‌ها - حنا سلبه و فرد مشهور است
سارها سلبی‌ها حتی حد را معین شخصها
هستند شخصها بر از فرق آنها در علمانی
می‌کنند سلبی‌ها سخن جریان‌ساز شده
جستجوی - راه می‌مانند

نظام سیاسی و انواع آن

هرگاه قدرت برای رسیدن به هدفی معین سازمان پیدا کند، سیاست بدید می‌آید. زیرا سیاست، اعمال قدرت سازمان‌یافته برای دستیابی به هدفی معین است. سیاست در معنای عام خود، شامل هر نوع تدبیر و سازمان دادن قدرت است.
هر جامعه‌ای به تناسب هویت و فرهنگ خود، آرمان‌ها و ارزش‌های ویژه‌ای دارد و نمی‌تواند بدون سیاستی مناسب به ارزش‌ها و آرمان‌های خود دست یابد.
مجموعه سازوکارهایی که برای اعمال سیاست‌های جامعه وجود دارد، نظام سیاسی را شکل می‌دهد.

۱ خرداد ۱۴۰۱

- ۱ (ب) بر اساس روش تصمیم‌گیری؛ با این ملاک، نظام‌های سیاسی به دو دسته تقسیم می‌شوند: نظام‌هایی که در آنها حاکم یا حاکمان بر اساس اهداف و اغراض و امیال خود تصمیم می‌گیرند یعنی هر نوع تصمیمی را برای خود جایز می‌دانند یا آنکه حاکم یا حاکمان براساس حقیقت و فضیلت و با توجه به موازین عقلی تصمیم می‌گیرند.
- ۲ (ج) بر اساس دین‌مداری یا دنیا‌مداری؛ نظام‌های سیاسی دینی بر مدار احکام و قوانین الهی سازمان می‌یابد. نظام سیاسی فقط ارزش‌ها و آرمان‌های دنیوی و این‌جهانی را منظر قرار می‌دهد.
- ۳ (د) براسط از این دو ملاک اول و دوم برای دسته‌بندی نظام‌های سیاسی استفاده می‌کنند و شش نوع نظام سیاسی نام می‌برد. در سه نوع از این نظام‌های سیاسی، یک فرد یا اقلیت یا اکثریت بر اساس خواسته‌ها و تمایلاتشان بر جامعه حکومت می‌کنند و در سه نوع دیگر، حکومت یک فرد، اقلیت یا اکثریت بر حقیقت و فضیلت استوار است.
- ۴ (ه) براسط، حاکمیت اکثریت را در صورتی که بر مدار خواسته‌های آنها باشد، دموکراسی می‌نامند زیرا دموکراسی به معنای حاکمیت مردم است و در این نوع حاکمیت، مردم بر اساس خواسته‌ها و تمایلات خود حکومت می‌کنند.
- ۵ (و) حکومتی را که در آن اکثریت مردم بر اساس حقیقت و فضیلت حضور و فعالیت دارند جمهوری می‌خوانند. او بین حکومت جمهوری و دموکراسی تفاوت می‌گذارد. فارابی در گونه‌شناسی نظام‌های سیاسی علاوه بر دو ملاک پیش گفته، ملاک سوم را نیز در نظر می‌گیرد. در دسته‌بندی فارابی از نظام سیاسی، مدینه فاضله جامعه‌ای است که بر اساس قوانین الهی شکل می‌گیرد و جوامعی را که آرمان‌ها و ارزش‌هایشان الهی و عقلی نباشد جوامع جاهله می‌نامد و آنها را به اقسامی تقسیم می‌کند.

درباره تفاوت جمهوری و دموکراسی از دیدگاه ارسطو گفت‌وگو کنید.

۱- دسته‌بندی ارسطو از انواع حکومت‌ها:

نوع حکومت	براساس حقیقت و فضیلت	براساس خواست و میل حاکم
حکومت	موتزری	حکومت
حکومت	ارستوکراسی	حکومت
حکومت	جمهوری	حکومت

۱- خرداد ۹۹
۲- شهریور ۹۸
۳- خرداد ۹۷
۴- خرداد ۱۴۰۱ - شهریور ۹۸ - دی ۹۷
۵- خرداد ۱۴۰۰ - شهریور ۹۹ - خرداد ۹۸
۶- شهریور ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ - شهریور ۹۸
۷- خرداد ۱۴۰۱ - شهریور ۹۹ - دی ۹۷
۸- خرداد ۱۴۰۰ - شهریور ۹۹ - خرداد ۹۸

در یک جامعه، نظام سیاسی نمی‌تواند مستقل از نظام‌های دیگر مانند نظام فرهنگی، اقتصادی و... باشد؛ بلکه در تعامل با آنها قرار می‌گیرد. نظام سیاسی بر نظام‌های دیگر، به‌ویژه نظام فرهنگی اثر می‌گذارد و از آنها تأثیر می‌پذیرد.

نظام فرهنگی عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام سیاسی را تأمین می‌کند و اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد، نظام فرهنگی، مقبولیت دارد؛ اما اگر نظام سیاسی به دلایل داخلی و یا تحت تأثیر و فشار عوامل خارجی، از اصول و ارزش‌های فرهنگی خود عدول کند، نظام فرهنگی مقبولیت نظام سیاسی را کاهش می‌دهد. نظام سیاسی نیز اگر به ارزش‌های فرهنگی جامعه وفادار بماند، با استفاده از مدیریت سیاسی خود، به بسط و توسعه فرهنگ کمک می‌کند و اگر از ارزش‌ها و آرمان‌های جامعه دور شود زمینه بحران‌های فرهنگی و هویتی را فراهم می‌سازد. به نظر شما چه رابطه‌ای میان نظام اقتصادی و نظام سیاسی وجود دارد؟

گفته شد که جامعه دارای هویت سیاسی است. جامعه با پذیرش یک نظام سیاسی خاص، هویت سیاسی پیدا می‌کند. با چه ملاک‌هایی می‌توان نظام سیاسی را دسته‌بندی کرد و چه انواعی برای نظام سیاسی وجود دارد؟

۱- با شکل‌های مختلف حضور، هر میزان دینی، هر تعداد
۲- در شکل‌های مختلف، هر میزان دینی، هر تعداد
۳- در شکل‌های مختلف، هر میزان دینی، هر تعداد

نظام‌های سیاسی را می‌توان بر اساس ملاک‌های گوناگون به انواع مختلفی دسته‌بندی کرد.

- ۱ (الف) بر اساس تعداد افراد تأثیرگذار و تصمیم‌گیرنده؛ با این ملاک، نظام‌های سیاسی به سه دسته تقسیم می‌شوند:
- ۲ (ب) نظام‌هایی که در آنها یک فرد حاکم است و تصمیم می‌گیرد؛
- ۳ (ج) نظام‌هایی که در آنها اقلیتی تصمیم‌گیرنده است؛
- ۴ (د) نظام‌هایی که در آنها اکثریت مردم در سرنویشت سیاسی خود تأثیرگذارند.

۱- خرداد ۱۴۰۱
۲- شهریور ۱۴۰۰ - دی ۹۹ - خرداد ۹۸ - شهریور ۹۸ - دی ۹۷

لیبرال دموکراسی و جمهوری اسلامی چه تفاوت‌هایی با هم دارند؟

لیبرالیسم به معنای مباح دانستن همه امور برای انسان هاست و دموکراسی به معنای حاکمیت مردم است. لیبرال دموکراسی نوعی نظام سیاسی است که ادعا می‌کند با خواست و اراده اکثریت مردم سازمان می‌یابد. این نظام سیاسی هیچ حقیقت و فضیلتی را به رسمیت نمی‌شناسد و حکومتی دنیوی و این جهانی است. این نظام سیاسی با فرهنگ جدید غرب که ویگردی دنیوی به عالم هستی دارد، سازگار است.

جمهوری اسلامی یا مردم‌سالاری دینی، نوع دیگری از نظام سیاسی است که در جهان اجتماعی اسلام مورد توجه قرار گرفته است. عنوان «جمهوری» در این ترکیب به معنای به رسمیت شناختن حضور مؤثر مردم در نظام سیاسی است و کلمه «اسلامی» نشان‌دهنده این است که فعالیت‌ها بر اساس عقاید و ارزش‌های اسلامی سازمان پیدا می‌کنند. در این نظام سیاسی، قوانین و مقررات با خواست مردم و ذیل اراده و مشیت الهی شکل می‌گیرند.

عبودیت، عدالت، استقلال، آزادی، نفعی‌وایستگی، نفی تسلط بیگانگان بر امت اسلامی، امنیت، تأمین اجتماعی، عمران و آبادانی، عقلانیت، مشورت و مشارکت در امور عمومی و ارتقای معرفت و آگاهی، از جمله ارزش‌های اجتماعی اسلامی هستند.

در نگاه اسلامی، اغلب این ارزش‌ها با آنکه ناظر به مسائل اجتماعی دنیوی هستند، تفسیر دنیوی ندارند، بلکه سیرتی الهی و دینی دارند؛ بنابراین، دستیابی به آنها وظیفه‌ای الهی است و نه تنها منجر به بهبود زندگی اجتماعی می‌شود بلکه مانند سایر عبادات، موجب تقرب انسان به خداوند نیز می‌شود.

در آموزه‌های اسلامی عبادات هنگامی که بُعد اجتماعی وسیع‌تری پیدا می‌کنند، ارزش بیشتری می‌یابند در برخی از روایات، مسئولیت متقابل امت و امام، مهم‌ترین مسئولیت دانسته شده است. امت اسلامی باید از پذیرش طاغوت و قدرت‌های غیرالهی خودداری کند و در شکل‌گیری امامت و ولایت الهی براساس موازین و ارزش‌های اسلامی هوشمند و فعال باشد.

مقایسه کنید

حضور مردم در یک حکومت لیبرال دموکراسی چه تفاوتی با حضور مردم در جمهوری اسلامی دارد؟

- ۱. دی ۹۹ - خرداد ۹۸
- ۲. خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸
- ۳. خرداد ۱۴۰۱ - خرداد ۱۴۰۱
- ۴. شهریور ۹۸ - شهریور ۹۸
- ۵. خرداد ۹۸ - دی ۹۸
- ۶. خرداد ۱۴۰۰

خلاصه کنید

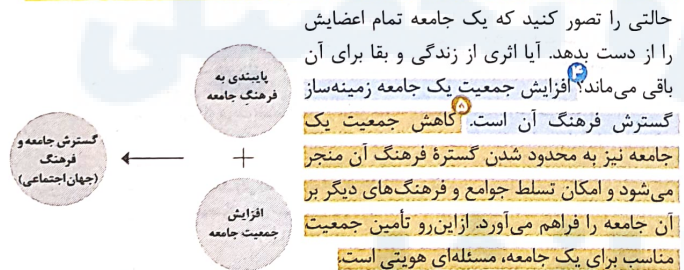
جمهوری اسلامی

عقاید، استقلال، آزادی، عمران و آبادانی و تأمین اجتماعی از جمله ارزش‌های جمهوری اسلامی هستند.

نکته از این درس آموختیم

کج

برای پی بردن به رابطه جمعیت و هویت جامعه برخی از مطالب کتاب را مرور کنید دانستید به مجموعه آگاهی‌ها و معانی مشترکی که جامعه براساس آن ساخته می‌شود، فرهنگ می‌گویند و اینکه هویت هر جامعه براساس فرهنگ آن (عقاید و ارزش‌ها) شکل می‌گیرد. بسط و گسترش یک جامعه از طریق گسترش فرهنگ آن صورت می‌گیرد. راه گسترش هر فرهنگ، شناختن (آندیشیدن)، پذیرفتن و عمل کردن به آن است. شناخت فرهنگ، پذیرش و عمل به آن صرفاً از عهده افراد و اعضای جامعه برمی‌آید. اعضای جامعه، حامل فرهنگ و عامل به آن هستند. هرچه حاملان و عاملان یک فرهنگ و معانی آن بیشتر باشند، آن فرهنگ بیشتر گسترش می‌یابد.

ابعاد جمعیتی و اقتصادی هویت ایران

جمعیت هر جامعه چه رابطه‌ای با هویت آن دارد؟ در معرفی جوامع به ویژگی‌های جمعیتی آنها مانند تعداد جمعیت، جوان و پیر، شهری و روستایی، بیکار و شاغل بودن جمعیت و... اشاره می‌کنند. چراکه جمعیت هر جامعه بخشی از هویت آن محسوب می‌شود.

اولین شرط بقای هر جامعه، جمعیت آن است. اگر اعضای یک جامعه از بین بروند، آن جامعه ناپود می‌شود. در صورت نبود یا کمبود جمعیت، بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی بر زمین می‌ماند، اما آیا اندازه جمعیت به تنهایی برای بقا و رشد یک جامعه کفایت می‌کند؟ آیا یک جمعیت غیرمسئول و بی‌تفاوت می‌تواند نیازهای جامعه را برطرف سازد؟ به نظر شما جمعیت هر جامعه، بر ثروت، امنیت، قدرت و منزلت آن در میان سایر جوامع چه تأثیری دارد؟ جمعیت یک جامعه چه رابطه‌ای با هویت آن دارد؟

بخوانیم و بدانیم

به خاطر دارم که چند سال پیش، یک روز پدرم پاکتی را به من داد که روی آن نوشته شده بود «استاد خانوادگی». درون پاکت شجره‌نامه‌ای به چشم می‌خورد. شجره‌نامه‌ای مثل همه شجره‌نامه‌ها. که نشان می‌داد مثلاً ساموئل در سال ۱۸۲۷ متولد شده و در سال ۱۸۸۱ در دنیا رفته است. نام او با خطی به نام ماریا که همسر او بوده وصل شده بود و در زیر نام آن دو، خطوط شاخه شاخه‌ای به چشم می‌خورد که دخترها و پسرهایشان را نشان می‌داد و بعد نوه‌ها و نسل‌های بعدشان را. خطوط را دنبال کردم تا به نام پدر و مادرم و خود رسیدم. بر این فکر می‌کردم که این افراد که بوده‌اند، چگونه روزگار گذرانده‌اند و اصلاً زندگی‌شان چه فایده‌ای داشته است؟ آنگاه به یاد ابایی در عهد عتیق افتادم که در آنها به ترتیب نام

- ۱. دی ۹۹ - خرداد ۱۴۰۰
- ۲. خرداد ۱۴۰۰
- ۳. دی ۱۴۰۱ - شهریور ۱۴۰۰
- ۴. خرداد ۱۴۰۱ - خرداد ۹۹
- ۵. شهریور ۹۸ - شهریور ۹۸
- ۶. خرداد ۹۸ - خرداد ۹۷

سالمندی جمعیت، بحرانی است که اگر ظاهر شود به سادگی علاج ندارد

سالمندی جمعیت از مهم ترین بحران های قرن بیست و یکم است

وقتی یک جامعه با کاهش یا افزایش جمعیت مواجه می شود، نظام سیاسی آن برای حل مشکل جمعیت چاره اندیشی می کند و با همراهی و همکاری مردم تدابیر و راه حل هایی را به اجرا در می آورد که «سیاست های جمعیتی» نامیده می شود، سیاست های جمعیتی می توانند در جهت افزایش یا کاهش جمعیت باشند.

کشور ما، در دو برهه زمانی، سیاست های کاهش جمعیت را اجرا کرد؛ یک بار پیش از انقلاب اسلامی که از سال ۱۳۴۵ تا زمان پیروزی انقلاب به طول انجامید و میزان رشد جمعیت از حدود ۳/۱ به ۲/۷ درصد در سال کاهش یافت و دیگر بار، از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۰ سیاست کاهش جمعیت اتخاذ و اجرا شد که در نتیجه آن میزان رشد سالانه جمعیت از ۲/۹ به ۱/۳ درصد کاهش یافت.

کاهش بیش از حد و کم سابقه رشد سالانه جمعیت در سال های اخیر، تغییر و بازنگری در سیاست کاهش جمعیت را ضروری ساخت. در سال ۱۳۹۳ اصول کلی سیاست های جمعیتی کشور تصویب شد که در آن به ضرورت هایی از جمله افزایش جمعیت، جوانی جمعیت، حمایت از زوج های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد، ترویج و نهادینه سازی سبک زندگی ایرانی - اسلامی، فرهنگ سازی برای احترام

- ۱. شهریور ۱۴۰۰ - دی ۹۹ خراج - خرداد و دی ۹۸ - خرداد ۹۸ خراج - شهریور ۹۸ خراج
۲. خرداد ۱۴۰۰ - شهریور ۹۸ خراج
۳. خرداد ۱۴۰۱ خراج - دی ۱۴۰۱ - خرداد ۱۴۰۰

افرادی نه چندان شناخته شده می آید و در نسل هشتم به نام داوود می رسد و این گونه از او یاد می کنند که او پادشاهی بزرگ بود و برگزیده خداوند. فکر می کنم اگر این شجره در جایی قطع شده بود، داوودی پدید نمی آمد. اگر اجداد من هم نبودند، من متولد نمی شدم و اگر من به دنیا نیامده بودم، فرزندان و نوادگانم با به این دنیا نمی گذاشتند. کسی چه می داند شاید هدف از تولد من، پیدایش کسی به بزرگی و سروری داوود در نسل های آینده من باشد. شاید یکی از فرزندان یا نوادگان من آدمی بزرگ بشود. چه حس خوشایندی حتی اگر کسی به یاد نیاید که من که بوده ام و چه کرده ام، همین قدر که من معبری باشم برای گذر آیندگانی که شاید داوودی در میانشان باشد، کاری بزرگ است و البته بس دشوار. باید سعی کنم این دنیا را خراب نکنم؛ آن را اندکی اصلاح کنم و به بهتر از آنچه به من داده شده، تبدیل نمایم یا حداقل سعی کنم آن را خراب نکنم و دست نخورده تحویل آیندگان بدهم تا زندگی ام بی ثمر نبوده باشد. آن وقت، آیندگانم از من به نیکی یاد خواهند کرد؛ حتی اگر نامم را ندانند یا وقتی آن را در شجره نامه خانوادگی می بینند، به نظرشان چندان شناخته شده نباشد.

(چارلا هندی، همه کیمیاگریم)

هدف اسلام گسترش فرهنگ اسلامی و توحیدی است. لازمه تحقق این هدف، داشتن جمعیت مناسب است؛ بنابراین اگر فرهنگی که با افزایش جمعیت بسط می یابد، فرهنگ حق باشد نه فرهنگ باطل و همچنین، افراد و اعضای آن فرهنگ حاملان و عاملان فرهنگ حق باشند، افزایش جمعیت ضروری است؛ بدین ترتیب هم کمیت جمعیت (تعداد لازم و کافی) و هم کیفیت جمعیت (حامل و عامل فرهنگ) در بسط و تداوم هویت فرهنگی یک جامعه مؤثرند.

پیامبر اسلام ﷺ، روز محشر به کثرت پیروان خود مباحثات می کند. آیا می دانید جوامع مختلف برای تأمین جمعیت مطلوب خود چه می کنند؟ به نظر شما جامعه ما از نظر جمعیتی چه وضعیتی دارد؟

فرزندآوری نیاز فطری انسان ها و تأمین جمعیت از کارکردهای مهم خانواده است. ولی ممکن است در مواقعی اختلال در خانواده، جامعه را با کاهش جمعیت مواجه کند. امروزه جوامع غربی به دلایلی مانند بالا رفتن سن ازدواج، افزایش بی ثباتی، فروپاشی خانواده ها و طلاق، رفاه زدگی، مصرف گرایی و هزینه پنداشتن فرزندان، با مسئله کاهش جمعیت و عوارضی چون پیری و سالمندی جمعیت مواجه اند.

۱- قوام خانواده و فرزندآوری در گرو محبت، ایثار و فداکاری است. ولی با گسترش فردگرایی و اصالت لذت در جامعه، این محبت و ایثارگری کاهش می یابد که به فرزندآوری کمتر و کاهش جمعیت و فرو افتادن جامعه در چاله جمعیتی می انجامد.

- ۱. دی ۹۹ - دی ۱۴۰۰ خراج
۲. دی ۱۴۰۰ خراج
۳. شهریور ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ خراج - دی ۹۹
۴. خرداد ۹۹ خراج - خرداد ۹۸ خراج

کج

و تکریم سالمندان و بهره مندی از تجارب و توانمندی های ایشان، برنامه ریزی برای توزیع متعادل جمعیت در نقاط مختلف کشور ... توجه شده است.

توجه ویژه
به نظر شما تداوم روند کاهش رشد سالانه جمعیت، برای کشورمان در آینده چه آثار زیان باری در پی دارد؟
اقتصاد هر جامعه چه رابطه ای با هویت آن دارد؟
افراد خود را کارآفرین، تولیدکننده، کارگر، کارمند، تاجر و... معرفی می کنند. همه ما مصرف کننده یا مالیات دهنده نیز هستیم ولی به دلیل اینکه ما را از دیگران متمایز نمی کند آن را به زبان نمی آوریم. برخی از افراد، کم فروش، محترک، دلال و... هستند؛ ولی به دلیل ضد ارزش بودن، این کار خود را مخفی می کنند. آیا این عناوین همه، نشان دهنده هویت اقتصادی افراد نیست؟
آیا تنها می توان از هویت اقتصادی افراد سخن گفت؟ یا آنکه گروه ها، سازمان ها، کشورها و جوامع هم دارای هویت اقتصادی هستند؟ جوامع نیز هویت اقتصادی دارند. این رو در معرفی جوامع، به ویژگی های اقتصادی آنها اشاره می کنند؛ مثلاً از اقتصاد های دانش بنیان، تک محصولی (مانند اقتصاد نفتی)؛ مقاوم / شکننده؛ دستوری / غیردستور؛ سرمایه داری / سوسیالیستی / اسلامی؛ و... یاد می کنند. ویژگی های هویت اقتصادی جامعه ما کدام اند؟

اقتصاد امروز مانعاً نتیجه رویدادهای گذشته و عملکرد کنونی ماست. این اقتصاد از سویی دستاوردهایی مانند گسترش بهره مندی مردم از آب، برق، گاز، ارتباطات و ایجاد زیرساخت هایی همچون سدها و نیروگاه ها، توسعه ظرفیت تولیدی، ارتقای شاخص های بهداشت و درمان، پیشرفت در صنایع هسته ای و نانو، بازسازی خسارت های ناشی از جنگ، جبران برخی عقب ماندگی های تاریخی، مقابله با تحریم ها، گسترش روحیه انفاق و توجه به مستضعفان و محرومان را در پی داشته است و از سویی دیگر با معضلاتی مانند تورم، بیکاری، وابستگی به نفت، توزیع نابرابر درآمد و امکانات، تجمل گرایی و مصرف گرایی دست به گریبان بوده است.

از جمله عوامل شکل گیری این اقتصاد در طول تاریخ معاصر ایران، کشف نفت و سرمایه های حاصل از فروش نفت به خارجیان بوده است. اگر چه سرمایه های نفتی می تواند به انواع دارایی ها و ثروت ها مانند صنایع و کارخانجات تولیدی مختلف تبدیل شود اما اگر به درستی از آن استفاده نشود، می تواند اقتصادی وابسته ایجاد کند که رشد و افول آن، به قیمت و درآمد نفت وابسته است.

- ۱. دی ۱۴۰۱ - دی ۹۹
۲. شهریور ۱۴۰۰ - شهریور ۹۸ خراج
۳. خرداد ۱۴۰۰ - دی ۹۹ خراج - خرداد ۹۹ خراج
۴. دی ۹۹ خراج - شهریور ۹۸ خراج - دی ۹۷
۵. خرداد ۱۴۰۱ خراج - دی ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ خراج
۶. خرداد ۱۴۰۱ - دی ۱۴۰۱ - دی ۹۹ خراج - شهریور ۹۹ خراج - خرداد ۹۸ خراج

سالمندی جمعیت، بحرانی است که اگر ظاهر شود به سادگی علاج ندارد

سالمندی جمعیت از مهم ترین بحران های قرن بیست و یکم است

وقتی یک جامعه با کاهش یا افزایش جمعیت مواجه می شود، نظام سیاسی آن برای حل مشکل جمعیت چاره اندیشی می کند و با همراهی و همکاری مردم تدابیر و راه حل هایی را به اجرا در می آورد که «سیاست های جمعیتی» نامیده می شود، سیاست های جمعیتی می توانند در جهت افزایش یا کاهش جمعیت باشند.

کشور ما، در دو برهه زمانی، سیاست های کاهش جمعیت را اجرا کرد؛ یک بار پیش از انقلاب اسلامی که از سال ۱۳۴۵ تا زمان پیروزی انقلاب به طول انجامید و میزان رشد جمعیت از حدود ۳/۱ به ۲/۷ درصد در سال کاهش یافت و دیگر بار، از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۰ سیاست کاهش جمعیت اتخاذ و اجرا شد که در نتیجه آن میزان رشد سالانه جمعیت از ۲/۹ به ۱/۳ درصد کاهش یافت.

کاهش بیش از حد و کم سابقه رشد سالانه جمعیت در سال های اخیر، تغییر و بازنگری در سیاست کاهش جمعیت را ضروری ساخت. در سال ۱۳۹۳ اصول کلی سیاست های جمعیتی کشور تصویب شد که در آن به ضرورت هایی از جمله افزایش جمعیت، جوانی جمعیت، حمایت از زوج های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد، ترویج و نهادینه سازی سبک زندگی ایرانی - اسلامی، فرهنگ سازی برای احترام

- ۱. شهریور ۱۴۰۰ - دی ۹۹ خراج - خرداد و دی ۹۸ - خرداد ۹۸ خراج - شهریور ۹۸ خراج
۲. خرداد ۱۴۰۰ - شهریور ۹۸ خراج
۳. خرداد ۱۴۰۱ خراج - دی ۱۴۰۱ - خرداد ۱۴۰۰

کج

چنین اقتصادی به دلیل آنکه درآمدی هنگفت و بدون زحمت ایجاد می کند، باعث شکل گیری تولید ملی ضعیف و شکننده ای می شود که مستقیم و غیرمستقیم وابسته به نفت است. دولت بزرگی به وجود می آید که می کوشد به کمک درآمدهای نفتی و نه رواج کسب و کار، رفاه اقتصادی را تأمین کند.

این وضعیت می تواند در کوتاه مدت احساس رفاه بیشتری را آن هم با نوسانات زیاد برای مردم به ارمغان آورد؛ اما پایدار نیست. وضعیت شکننده ای را به وجود می آورد که زمینه سوءاستفاده قدرت های جهانی را فراهم می آورد. انواع تحریم های اقتصادی نفتی و مالی با همین رویکرد علیه کشور ما اتخاذ شده است تا اولاً درآمد نفتی کشور را محدود کنند؛ ثانیاً از انتقال آن به کشور ممانعت ورزند.

عرب، هویت خود را بر اساس اقتصاد شکل می دهد و سرمایه داری عامل اصلی هویت یابی افراد و جوامع غربی است. هویت انسان ها و جوامع بیش از هر چیز به دارایی و توان اقتصادی آنها وابسته است. همچنین آنها هیچ مانعی را بر سر راه اقتصاد خود بر نمی تابند و شیوه های اقتصادی ناسازگار با اقتصاد سرمایه داری را در سراسر جهان نابود می کنند.

بنابراین برخی از کشورهای سلطه گر غرب که از سویی اقتصاد را اساس همه چیز می پندارند و از سوی دیگر، تمامی شیوه های اقتصادی غیر اقتصادی را نابود شده می بینند، پاشنه آشیل ایران اسلامی را اقتصاد می دانند؛ از این رو جنگ اقتصادی تمام عیار را علیه کشور ما به راه انداخته اند.

معماری نوین در تهران

در چنین موقعیتی، راه نجات اقتصاد ایران و احیای هویت آن چیست؟ ایران اسلامی، آرمان بازسازی هویت اقتصادی خود را با اجرای قانون اساسی و سیاست های اقتصاد مقاومتی تعقیب می کند.

- ۱. دی ۱۴۰۱ - دی ۹۹
۲. شهریور ۱۴۰۰ - شهریور ۹۸ خراج
۳. خرداد ۱۴۰۰ - دی ۹۹ خراج - خرداد ۹۹ خراج
۴. دی ۹۹ خراج - شهریور ۹۸ خراج - دی ۹۷
۵. خرداد ۱۴۰۱ خراج - دی ۱۴۰۰ - خرداد ۹۹ خراج
۶. خرداد ۱۴۰۱ - دی ۱۴۰۱ - دی ۹۹ خراج - شهریور ۹۹ خراج - خرداد ۹۸ خراج

تأمل کنید

حمایت از تولید ملی یکی از راهکارهای تحقق اقتصاد مقاومتی است. اما آیا به معنای خرید چشم بسته کالای داخلی با هر کیفیت و قیمتی است؟ نه. حمایت از تولید ملی یعنی کمک به صنعت کشور برای تولید کالایی با کیفیت و قیمت مناسب. ما، دولت و تولیدکنندگان هر کدام در این زمینه وظایفی داریم. دولت می‌تواند با ارائه تسهیلات به تولیدکننده، ممنوعیت واردات کالاهایی که مشابه داخلی دارند، افزایش تعرفه‌های گمرکی بر کالاهای وارداتی و... از تولید ملی حمایت کند. تولیدکننده باید سودجویی و فرصت‌طلبی را کنار بگذارد و خدمت به مردم و جامعه را هدفی مهم بداند و... ما چگونه می‌توانیم از تولید ملی حمایت کنیم؟ شما تا به حال از کدام کالاهای ایرانی حمایت کرده‌اید؟ چگونه؟ به نظر شما چرا بعضی ترجیح می‌دهند کالای خارجی مصرف کنند؟ شاید در نگاه اول این طور به نظر برسد که شما هنوز در انتخاب کالاهای مصرفی در خانواده‌تان نقش چندانی ندارید اما اگر کمی بیشتر فکر کنید، می‌بینید که این طور نیست. به علاوه، شما می‌توانید درباره ضرورت حمایت از کالای ایرانی با اعضای خانواده‌تان گفت‌وگو کنید و مطالبی را که در این درس خوانده‌اید، با آنها در میان بگذارید.

خلاصه کنید

- پیش از این کاهش جمعیت از جمله مسائل و مشکلات کشورهای غربی بود اما امروزه جامعه ما هم با این مسئله مواجه شده است.

مفاهیم اساسی

اقتصاد مقاومتی

آنچه از این درس آموختیم

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

راه‌های ارتباطی مرکز مشاوره

تلگرام

اینستاگرام

وبسایت

AlirezaAfsharOfficial

AlirezaAfsharOriginal

www.AlirezaAfshar.org

رزور مشاوره خصوصی علیرضا افشار

برای رزور مشاوره خصوصی تک جلسه و ماهانه
به شماره ۰۹۳۵۸۹۶۰۵۰۳ در واتساپ پیام دهید

Afshar.xyz

آدرس تمام رسانه ها :

